

4766

C-124

ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԵԱՆ

ՓՈԹՈՐԻԿԱՆԵՐԷՆ

Պ Լ Ո Վ Դ Ի Ի

1933

Ե Վ Ե

17

C-96

17

-96

1 237

ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԵԱՆ
ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԷՆ

Գ Լ Ո Վ Դ Ի Ի

1933

ՄԱՆԱՐԱՏ ՅԶՈՒԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Խ.

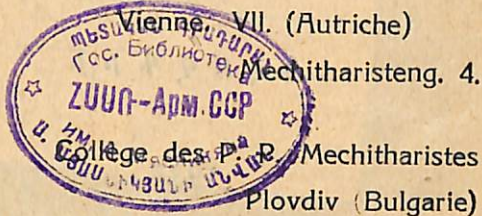
Մեք Բարագեցաւ գիտչելեալն Բրիտոս.

Ա. Կորնթ. Ա. 23.

Անարատ Յղ. Եղբայրութեան գրքերուն
Համար.

ԴԻՄԵԼ՝

Mechitharistes

57286-66

14 JUL 2009

ԵՐԿՈՒ ԽՕՄՔ

Սիրելի հայ պատանի, Անտոն Պունցի-
գամի "Durch die stürme der Jugend," գոր-
ծին ծաղկաւաղ ամփոփոյնն է այս գրքոյր,
գոր Բեգի կը ձօնեմ: Առ զայն եւ կարգաւ: Մի
քոչիր քիթեռնիկի նման շապով ծաղկե ծա-
ղիկ, եջե եջ, այլ հանգոյն մեղուին հանգչե
երկարաւե մէն մի տղի եւ եջի վրայ եւ ան-
կե համբարե կեանքիդ պէտք եղած հիւրն ու
հիւրք, Կարգա եւ եղիր ողջախոն հայ Յով-
սեփ Գեղեցիկ մը: Կարգա եւ գիտցիր դիմա-
գրաւել փոքորիկներուն, որոնք Բու մեջդ եւ
շուրջդ կը յուզուին եւ վստահօրէն աղերսէ՝
"Տեր, օգնէ," եւ անա Յիսուս պիտի հրամայէ
ալիքներուն, եւ ներաղ պիտի խաղաղի: Կարգա
եւ գիտցիր ապականած ներկայ դարուս պա-
նել մաքրութեանդ շուշանք, որուն նայի հա-
նութեամբ երկնէն Աստուած եւ որով հրճուի
Երկիս վրայ Ազգդ եւ որմէ օգնութիս դուն այս
աշխարհի վրայ եւ անդին, իմ սիրելի հայ
պատանի:

Արեւ. Ս. 1039/52. 2. Նսկեան

ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԵԱՆ ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԷՆ

ԿՐԵԱՄ ԸՆԿԵՐԱՆԱԼ

Նստած եմ առանձին սենեակիս մէջ և ակնապիշ կը նայիմ ծովին, երբ երկինքը կապոյտ է՝ կապուտակ Ադրիականը կը ժպտի երեսիդ անմեղ աչերով: Բայց այսօր ան պղտոր է և փոթորկալից, ինչպէս սոէպ պատանի սիրտը: Ո՛րքան լաւ կը զգայի զիս իմ առանձնութեանս մէջ, Բայց յանկարծ բազմութիւն մը լռին բնակարանէս ներս կը խուժէ: Կը մօտենան ինծի ու սեղանս կը շրջապատեն պատանիներ-ծանօթ ու անծանօթ դէմքեր: Թըղթիս վրայ կը ծռին հետաքրքրօրէն ու կը հարցնեն թէ՛ ի՞նչ կը գրեմ . . . Ի՞նչ կը գրեմ: Գիտցէ՛ք, կը գրեմ ձե՛ր մասին և ձե՛զի համար, ես կը նկարագրեմ ձե՛ր կեանքն ու ձե՛ր սրտին զաղտնիքները, ձե՛ր կեանքին առաքինութիւնները, փորձութիւններն ու փոթորիկները, ձե՛ր յաղթանակներն ու պարտութիւնները, մէկ խօսքով ձե՛զ համար գիրք մը կը գրեմ: Այնպէս չէ՞, դուք կ'ուզէք երջանիկ

մարդիկ ըլլալ՝ հաստատուն նկարագրով օժտուած: Օ՛հ պիտի ցուցնեմ ձեզի այն ճամբան, որ զձեզ ա՛յն լուսաւոր բարձունքը պիտի առաջնորդէ, ուր կը ծաղկին պատանեկական սուրբ երջանկութեան առիւծամաքիչները: Խորապէս համոզուած եմ արեւելի օժուն այս բարձունքին մօտ, օրին մէջ միայն կարող էք ըլլալ առողջ մարմնով և հոգով, կարող էք ըլլալ դուք դուարթ, ժեծ և ուժեղ նկարագրով: Ես կ'ուզեմ ձեր ուղեկիցին ըլլալ այս շաւղին վրայ: Կարո՞ղ եմ ընկերանալ, Մի վախճաք ու մի՛ կարծէք, որ քարոզներով և գիտական ճառերով ձեր գլուխը պիտի ցաւցնեմ. մանաւանդ թէ պիտի ջանամ, հետաքրքրական պատմութիւններով, ձեր ճամբան կարճեցնել: Բառերը կը թռչին կ'անցնին, իսկ օրինակները կը ձգեն ու կը քաշեն, ինչ որ պատանիներու և երիտասարդներու հետ ունեցած յարաբերութիւններէս, ուրիշներէ, և դրքերէ հաւաքած ու ամփոփած եմ, զանոնք մեռնելէս յառաջ կ'ուզեմ ձեր ձեռքը յանձնել: Ու այսպէս կ'ուզեմ ձեզի և դաստիարակներու օգնութիւն մ'ըն՝ ձեռել:

ԱՄԷՆՔԸ ՀՈՆ ԿՆԵՐԹԱՆ

Դեռ տղայ էի տեսայ պատկեր մը, որ յաւիտեանականութեան ճամբաները կը ցուցընէր: Անձուկ և քարուտ արահետ մը կ'առաջնորդէր դէպի բարձր լեռ մը: Տեսայ միայն քանի մը հողի, սրտնք անոր վրայէն կ'երթային. իսկ խուռն բազմութիւն մը կը խռովէր ձորն ի վար՝ լայն պողոտայէ մը: Հոն, ուր արքայութեան ճամբան կը բաժնուէր ապականութեան պողոտայէն՝ կեցած էր հայր մը իր զաւկին հետ: Հայրը կը ջանար իր որդին սեպ լեռն ի վեր հանել, մինչ անիկա կը ցանկար մնալ շատերուն հետ լայն ճամբուն վրայ և հօրը կ'առարկէր «Ամէ՛ն» քը հոն կ'երթան»:

Սիրելի պատանի, ինձի այնպէս կը թուի թէ, ես հայրը կը ներկայացնեմ և դուն այն տղան: Ես ևս զքեզ կ'ըզգեմ դէպ ի վեր առաջնորդել: Եւ դուն զուցէ կ'ըզգես մնալ լայն պողոտային վրայ ու բազմութեան հետ շարունակել հանդիսոյ ճամբան: Այո՛, ամէնքը դէպ ի հոն կ'երթան: Սառգիւղ գեղեցիկ է աշխարհը: Ինչո՛ւ չհրճուիլ պատանեկական կեանքով և

չքաղել վարդերը, քանի դեռ չեն խամրած: Երանի՛ թէ այնպէս ըլլար: Սակայն լայն պողոտան չ'առաջնորդէր դէպ ի ճշմարիտ երջանկութիւնը: Փրկիչն ինքնին ըսած է այս ճշմարտութիւնը: Մոլութեան ճամբուն սկիզբը լա՛յն է և կ'առաջնորդէ վայելչագեղ մարդերէ, սակայն վտանգաւոր է. իր շարունակութիւնը գիշեր է ու վերջը տառապանք: Ըսածս օրինակով հաստատեմ ու պարզեմ:

Անդգոյշ և անխոհեմ ճանապարհորդ մը, երբ Ս. Միքայէլ լեռը շրջապատող ծովեզերեայ աւազափին վրայ տեղատուութեան ատեն շրջելու յանդգնի՝ կը տեսնէ որ հազիւ մեծ ջանքով կրնայ յառաջանալ: Գետինն իր ոտքերուն տակ սոջանձի կը նմանի: Աւազը չոր է, սակայն իւրաքանչիւր քայլին կոխած տեղը կը լեցուի ջրով: Սակայն ճամբորդը դեռ որ ևէ փոփոխութիւն չի նշմարեր: Հարթ ու հանդարտ կը տարածուի իր առջեւը ծովափը: Ոչ մէկ բան՝ չոր գետինը տամուկէն կը զանազանէ: Անդգոյշը կը շարունակէ իր ճամբան, հանգիստ ու անհոգ: Ինչո՛ւ ալ հոգ ընէ:

Բայց իր ոտքերը կը ծանրանան:

եւ յանկարծ քանի մը մատնաչափ ներս կը խրի: Երկիւղը զինքը կը պատէ, կը կենայ ինքզինքը ուղղելու համար: Շուրջը նայած պահուն աւազը կը հասնի իր կոճերուն: Կը դառնայ աջ և ահա աւազը հասեր է սրունքին կէսը. կը դառնայ ձախ և մինչև ծունկը կը խորատու գուր աւազին մէջ:

Այժմ խելահաս կ'ըլլայ թէ՛ կեցեր է լպրծուն աւազի վրայ: Օգնութիւն կը պոռայ սակայն ի գո՛ւր: Դատապարտուած է գիտակցութեամբ սպասելու օրհասին և բաց աչքով տեսնելու իր մահը: Դժբախտը կը փորձէ նստիլ, սղոսկիլ, սահիլ, այլ մէն մի փորձ զինքն աւելի խորը՝ գերեզմանը կը տանի: Կը զգայ թէ ինչպէս աւազը զինքը կը խեղդէ: Օգնութիւն կը մուրայ ամպերէն, թեւերով ճիգ կը թափէ, ի գո՛ւր: Աւազը կը հասնի մինչև կուրծքը: Ինքզինքը կը ջանայ բարձրացնել, կատարի հառաչանքներ կը հանէ — այլ ի գո՛ւր, աւազը կը հասնի մինչև ուտերը և երեսը կը մնայ միայն ազատ: Բերանը կը բանայ դեռ անդամ մըն ալ անհղաղոջ պոռալու, բայց ան կը գոցուի աւազով: Աչքերը՝ լի մահուան

երկիւղով կը դարձնէ ասդին անդին և անաւասիկ զանոնք ալ կը դոցէ աւազը՝ սարսափէն միայն մազերը կը մնան տընկուած. դեռ բոսկէ մը և ահա արին ամայի է խաղաղ ու հանդարտ կը սպասէ նոր զոհի:

Այս՝ սկար պատկերն է ա՛յն վտանգին ու տառապանքին, որուն կ'առաջնորդէ պողոտան: Դեռ ցանկութիւն ունի՞ս ձորին մէջ զուարճանալու: Ապա ուրեմն դէպ ի վի՛ր, դէպ ի երջանկութիւն: Քարո՛ւա՝ ճամբան է՝ անմեղին ու սուրբին ճամբան, երջանկութեան անմուար արահեաը:

ԾԱԾԿՈՒԱԾ ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՔԱՐԸ

Հարաւային Աւերիկէի մէջ է հարուստ Տրանսուալը, զոր Անդլիացիները Բուրերէն գրուեցին: Հոն, 1867 տարւոյն, տղաք փայլուն քար մը գտան, և սկսան անով խաղալ: Անցորդ մը տեսաւ զայն և տղոցմէ ուզեց: Սիրով տուին, եւ անիկա ցուցուց զայն գիտունի մը, որ քննելէ յետոյ քարը՝ զոչեց. «Դուք բախտաւոր էք, այդ ակը աղամանդ է»:

Մարդիկ անոր գտնուած տեղը փորեցին և գտան աղամանդի դաշտ մը: Տղոց այնքան թեթեւօրէն տուած ակը Պարիսի ցուցահանդէսին մէջ մեծ զարմանք առթեց:

Սիրելի պատանեակս, անշուշտ կը ցաւիս այն տղաց վրայ, որ այդ թանկագին քարը չճանչցան և այսքան զուարթամիտ յանձնեցին զայն անցորդին: Այսպէս է տակաւին դեռ այսօր անթիւ մանչեքու և աղջիկներու բրածը: Անոնք ևս զանձ մը ունին, որ առաւել է և գեղեցկագոյն քան աղամանդը — սրտի անմեղութիւնը: Եւ քրովհետեւ անոնք ալ անոր յարգը չեն գիտեր և կամ ըստ բաւականի չեն ճանչնար զայն, հետեւաբար շատ դիւրաւ կուտան զայն ու կը զոհեն: Եթէ անոնք սրտի մաքրութեան և սրբութեան արժէքին հասու ըլլային, և գիտնային թէ ի՞նչ բարձր նշանակութիւն ունի ան իրենց ապագայ կեանքին ու յաւիտեանակա՛նութեան համար, ոչ մէկ զնով պիտի ուզէին հրաժարիլ անկէ:

Ի՞նչ է անմեղութիւնը: Ո՞վ ունի զայն: Ո՞վ կրնայ այդ մեծ զանձը յափըշտակել, Անմեղ է ա՛յն, որ չէ գործած ծանր մեղք, մանաւանդ զեցերորդ

պատուիրանին դէմ: Այսպիսի հոգի մը դեռ զարդարուն է սրբաբար շնորհքի սպիտակ պատմութեանովը, զոր մկրտութեամբ ստացեր էր:

Ամենասաստիկ փորձութիւններն ալ յինքեան չեն վնասեր անմեղութեան, այլ անոնցմով, ընդհակառակն, անմեղութիւնը կը ստանայ իր արժէքն ու փայլը, ինչպէս աղամանդն՝ երբ կը յըլկուի:

Սակայն մաքրութեան, ողջաստիւթեան դէմ եղած միակ ծանր մեղք մը կ'արատաւորէ այդ սպիտակ գոյնսը և կը յափշտակէ հոգոյն անմեղութիւնը. եւ այն՝ ցմի՛շտ: Անմեղութեան շուշանը միայն անդամ մը կը ծաղկի: Երբ մարդ ողջաստիւթեան դէմ ծանրապէս մեղանչեր է՝ կրնայ զղջումով և խոստովանանքով մեղքը քաւել, սակայն թառամած անմեղութիւնն ալ վերստին չի փթթիր:

Պատանի ընթերցողս, եթէ դեռ անմեղ ես՝ ուրախացիր և գուարճացիր: Ունիս զանձ մը, որ աշխարհի ամէն զանձնէն ուելի է: Անմեղ պատանիներու և օրիորդներու հոգիներն աստղեր են շողչաղուն և առարկայ՝ Աստուծոյ սիրոյն և

հաճութեան. աստղեր են երկրի վրայ, և կոչուած երկնից վրայ շողալու:

Անմեղութիւն, ուր ծաղկիս՝ հոն հրճուանք,

Ուր դու լաս՝ հոն ցաւեր,

Ուր դու մնաս՝ հոն բերկրանք,

Ուր դու կորսուիս՝ հոն աւեր:

ԱՏՈՐ ՊԻՏԻ ՉԴԻՄԱՆԱՄ

Անմեղ պատանիներն ընդհանրապէս կ'ընծիւղին ճշմարտապէս քրիստոնեայ ընտանիքներու մէջ. Ուստի մեծ երջանկութիւն է լաւ ու բարեպաշտ ծնողք ունենալը: Ո՛չ մէկ ուսուցիչ և դաստիարակ ի վիճակի է քեզի տալու ա՛յն, զոր կարող են տալ քեզի բարի մայր մը կամ առաքինի հայր մը:

1897 ին հունգարացի կոմս մը տալաւ իր աղան վիեննայի մօտ գտնուած նշանաւոր (գիշերօթիկ) վարժարան մը: Հիւրասրահը լեցուն էր — դպրոցի բացման օրն էր — և կոմսը յանձնեց իր աղան անօրէնին ըսելով, «վարդապետ, Ձեզի կը յանձնեմ մէկ հատիկ գաւակս: Եթէ ինծի գրէք թէ՛ աղաս տաղանդ հունի ուս-

ման մէջ յառաջանալու, թէև պիտի ուղէի անսր յառաջանալը, պիտի կարենամ ատոր հանդուրժել, եթէ ինծի հաղորդէք թէ՛ աղաս մահամերձ հիւանդ է, ատոր ալ Աստուծոյ շնորհքով պիտի կարողանամ դիմանալ: Սակայն երբ — մասնաւոր կերպով շեշտ տալով ձայնին, այնպէս որ ամէնքն կարենային զայն լսել — օր մը հաղորդէք որ աղաս առաջին ծանր մեղքը գործած է, ատոր պիտի չդիմանամ: Հայրըն այս խօսքերն արտասանեց՝ աչքերն իր որդւոյն սևեռած: Ամէնքը լռին ունկնդրեցին անոր խօսքերը: Իսկ նա խաշակնքելով իր ժառանգն մեկնեցաւ:

Տղան զարգացաւ ու եղաւ անմեղ պատանի մը: Երբ եկաւ ժամանակն որ ան երթայ միամեայ ազատակամ գինուորութեան, հայրը ինչօրէք մը կառարեց ա՛յն դիտաւորութեամբ որ եթէ գինուորութեան մէջ նա ծանրապէս պիտի մեղանչէ, առնու Աստուած անոր կեանքն կանխապէս: Եւ իրօք ալ պատանին գինուորութեան երթալէ յառաջ հիւանդանալով մեռաւ, և այսպէս անմեղութեան շուշաւը անարատ տարաւ Աստուծոյ պարտէզը:

Հայր և որդի ստուգիւ գիտէին ան-
մեղութեան յարգն ու արժէքը: Յիրաւի
կորուսեալ դրախտէն երեք բան մնացած
է մեզի. աստղերը, որոնք երկինքը կը
զարդարեն. ծաղիկները, որոնք երկիրը
կը պնեն. և անմեղ մանուկին աչքերը,
որոնք երկինքն ու երկիրը իրար կը կա-
պեն: Աստուած՝ հաճութեամբ և մարդիկ՝
սիրով կը նային այդ աչքերուն: Պատանի
գուրգուրա՝ անմեղութեան և մաքրու-
թեան վրայ: Ձրլլայ որ ստիպուիս ըսե-
լու. «կորսնցուցի՛ր զայն»:

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ընդհանրապէս ամէնէն մեծ նկա-
րիչը կը ճանչցուի Ռաֆայէլ: Անմահ դու-
ծեր արտադրած է ան. այսպէս՝ Ս. Հա-
ղորդութեան յաղթանակը, Աթէնքի դըպ-
րոցը, Սիքստինեան Տիրամայրը, Ծաղիկ
հասակին մէջ, 37 տարեկան, մեռաւ մեծ
վարպետը: Երանի՛ թէ իր արուեստը ու-
րիշին ժառանգութիւն ձգել կարող եղած
ըլլար:

Սակայն ունի մարդս բան մը, որ

կը զերազանցէ սակին, գիտութիւնն ու
ամէն կարգի արուեստ. բան մը, զոր հետը
գերեզման տանիլ չէ կարող, սակայն իր
տղոց ձգել կարող է - կեանքը, մարդո՛ւն
ստեղծումը: Մարդը զեղարուեստի մեծ
հրաշակերտ մըն է: Աստուած առանձին,
առանց մէկու օգնութեան կազմեց առա-
ջին մարդը. ան իւրաքանչիւր մարդու
յառաջդասութեան կը մասնակցի ու կ'օգ-
նէ ծնողաց: Մակաբայեցի մայրն իր եօթը
զաւակներէն մէկուն կը բարբառի. «Որ-
դեակ իմ, յուշ լիցի քեզ, զի կըցի քեզ
ինն ռմիս, հայեցես դու յերկինս և յեր-
կիր և որ ի նոսա արարածք են, յուշ
լիցի քեզ, զի յօչնէ արար զնոսա Աս-
տուած. սոյնպէս և ազգք մարդկան ստեղ-
ծան ի նմանէ»¹: Ոչինչէ ստեղծեց Աս-
տուած զմարդ, բայց մարդկային ցեղին
չարունակութեան համար թոյլատրեց
մարդուն մասնակցութիւնը: Մարմնոյ
կազմութեան համար անոր հաղորդեց ըս-
տեղծագործութեան իր կարողութիւնը,
մինչ ամէն մարդու հոգին ինքը մինակ
կը ստեղծէ:

Եւ որովհետեւ տղու մը երջանկու-
թիւնն ու դժբախտութիւնը, անոր ժա-

մանակաւոր և յաւիտենական բարիքը ծը-
նողական գործակցութեան կերպէն ու
տեսակէն կախում ունի, Աստուած չէր
կարող ստեղծագործութեան կարողութիւնը
անկեալ մարդուն զգայական մղումին
ու հաճոյքին ձգել: Ուստի կը պահանջէ,
որ ամէն բան իր կամքին համեմատ ըլ-
լայ: Այս — պատճառով ամուսնութիւնը
բարձրացուց խորհուրդի մը:

Հետեւաբար անմտութեան նշան է
և ստորին զգածումի յայտարար՝ այսպի-
սի բաներու վրայ թեթեւօրէն խօսիլն ու
կատակելը, և կամ աւելի գէշ՝ այսպիսի
հրաշալի կարողութիւն մը մեղանշելու
գործածելը:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՏՍԱՄԱՐԸ

Ալբան Շտոլց 1841 ին, երբ դեռ ան-
ծանօթ հոգաբարձու մըն էր, սա տողերը
կը գրէր իր օրագրին մէջ. «Աստուած իմ,
քու հոգիներուդ աշխարհին մէջ կանգնէ
զիս իբրեւ բարձր եկեղեցի մը, որսւն
զանգակները հնչեն շա՛տ հեռուները, ո-
րուն խաչը տեսնուի շա՛տ մեծ հեռաւո-
րութենէ, և ուր հաւաքուի քրիստոնեա-

ներու հո՞ծ բազմութիւն մը՝ հեռուէն ու
մօտէն»: Այս աղօթքը լիապէս լսելի եղաւ:
Ալբան Շտոլց կաթողիկէ գերմանիայի ա-
մէնէն անուանի մատենագիրն եղաւ: Ան
մեռած է շատոնց, սակայն իր խօսքերը
դեռ հազարաւորներու սրտին կը հնչեն՝
օրպէս քաղցր հնչիւններ զանգակի և դեռ
այսօր ալ կը ցուցնեն Աստուծոյ երթալու
ճամբան: Նախանձելի բախտ չէ՞ այս:
Գուցէ չես կարող ըլլալ բարձր եկեղեցի
մը, ինչպէս Ալբան Շտոլց, սակայն կա-
րող ես և պէ՛տք ես ըլլալ փառաւոր եկե-
ղեցի մը, աստուածային տաճար մը: Եւ
ե՛ս իսկ: Աստուած Ս. Գրքին մէջ կ'ըսէ.
«Ձե՞ք զիտեր, որ դուք Աստուծոյ տաճարն
էք, և Սուրբ Հոգին ձեր մէջը կը բնակի»:

Աստուած ինքնին կերտած է այս
տաճարը քու հոգիէդ և մարմնէդ: Իբրեւ
օրինակ ատոր ծառայեր է իր աստուածա-
յին, անսահմանօրէն սուրբ և անմահ է-
ութիւնը: Այո՛, Աստուած ստեղծեց զմեզ
իր պատկերին ու նմանութեան համեմատ:
Եւ այս սուրբ տաճարը օրհներ է սուրբ
մկրտութեամբ, որբադործեր է դրոշմի
ատեն, և Ս. Հաղորդութեամբ հաստատեր
է հոն իր բնակութիւնը: Ս. հրեշտակ մը

57286-66

ЧИТАЛИЩЕ
„КРАСИРАЦ“

կը հսկէ այդ տաճարին վրայ, և երկնի երանելի մը կը պահպանէ զայն: Ուստի և ինչպիսի նուիրական սրբութիւն են քու մարմինդ ու հոգիդ: Եթէ ատոր լաւ խելահաս ըլլաս, այն ատեն ճշմարիտ ակնածանք պիտի ունենաս քո անձիդ հանդէպ և քու զգայարանքներդ պիտի չուզես մեղքի գործիք ընել: Տաճար մը պէտք է ըլլայ սուրբ և յաքուր, մինչ մեղքով ան կ'ազատուի և կը պղծուի: Ծանր մեղքով Աստուած մեր սրտէն կը հեռանայ և մոլութեան ու անմեղակալութեան բռնաւորը կը տիրէ իր վրայ:

ՃԾՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՆԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՆԱԾՈՒԿ ԿԷՏԻՆ ՄԱՍԻՆ

Պատանի բարեկամս, դուն այլևս սղայ չես, մարդ կը դառնաս և կը ստանաս ատակութիւնը օր մը ամուսնանալու: Այս հասակին մէջ ինքնաբերաբար մեր մէջ կը ծնանին հաճոյքի ինչ ինչ զգածումները, զորոնք մենք ևս կրնանք յառաջ բերել: Ասոնք մեծ վտանգ կը կազմեն հոգւոյն և մարմնոյն համար: Երբ դուն բոլորովին ազատակամ հաւանութեամբ այս հեշտութեան անճանապարհով

լաս և կամ զայն դիտմամբ՝ ուզելով քու մէջդ յառաջ կը բերես, այն ատեն ծանր մեղք մը գործած կ'ըլլաս վեցերորդ պատուիրանին դէմ: Այս, նոյն իսկ հեշտութեան այս զգացումն ունենալ և կամ զայն յուզել ուզելն ինքնին ծանր մեղք է:

Գուցէ հարցնես թէ՛ ինչո՞ւ Աստուած այս բանը ծանր մեղքով արգիլած է: Դժբախտաբար մարդիկ արգիլուած պատուիրանները չեն յարգեր. թէև քրիստոնեանները գիտեն վեցերորդ պատուիրանին ծանր պարտաւորութիւնը, սակայն և այնպէս սաէպ անոր դէմ կը մեղանչեն, ինչ պիտի ըլլար մարդկութիւնը, եթէ Աստուած այս պատուիրանը «բացառապէս» իբրեւ ծա՛ր դրած չըլլար: Ես «բացառապէս» կ'ըսեմ, որովհետեւ վեցերորդ պատուիրանն յինքնանայնապէս մեծ նշանակութիւն ունի, որ Աստուած զայն չեղծած ալ չըլլար, դիւրճասկնալի էր: Որովհետեւ այս պատուիրանէն կախում ունի ներկայ ճարդկութիւնը, և անոր պահպանումէն կախուած է զաւիք ապագայ սերունդներու ըլլալն, ու մանաւանդ անոր բարօրութիւնն ու երջանկու-

թիւնը: Վեցերորդ պատուիրանի դէմ ա-
մէն մէկ մեղք կաթիլ մը թոյն է, որ կը
հոսի գալիք մարդկութեան կենսաղբիւ-
րին մէջ:

Պէտք չէս զիս սակայն սխալ հաս-
կընալ: Ես չեմ ուզեր ըսել, թէ անհա-
մաստ կողմերու ամէն շարժում, անոնց
վրայ նետուած ամէն նայուածքն կամ
այդ կարգի բաներու մասին եղած ամէն
խօսք վեցերորդ պատուիրանին դէմ մեղք
է. ոչ: Երբ այսպիսի բան մը հարկաւոր է
և կամ բաւարար պատճառ մը կայ զ. օ.
ինքզինքդ կը շօշափես, միայն զբեղ մաք-
րելու կամ անհաճոյ զգացում մը քեզմէ
հեռացնելու նպատակով, քնաւ մեղք չէ:
Դարձեալ ինչ որ անմտութեամբ, թեթե-
ւամտութեամբ կ'ըլլայ՝ դեռ ծանր մեղք
չ'ըլլար: Բայց երբ մէկը բան մը՝ որքան
ալ փոքր ըլլայ սեռական հաճութիւնն ու
հեշտութիւնն պարզապէս զրգոելու դիտա-
ւորութեամբ կ'ընէ, այդ միշտ ծանր
մեղք է: Անմաքուր մտածութիւն, նայ-
ուածք, խօսք ու ընթերցուածք են ծանր
մեղք են, երբ հարկաւոր չեն և քեզի մեծ
վատնդ են, որ դուն անսուրբ բաղձանք-
ներու, ցանկութիւններու, զգածումնե-

րու և դործերու հաւանիս. եթէ անոնց
հաւանելու վտանգը փոքր է՝ թեթեւ մեղք
են: Տարակոյս ունեցած ատեն
պէտք ես գիտուն և բարեպաշտ անձի մը
(քահանային) խորհրդոյն դիմել:

Մեղքով հրէշ կ'ըլլաս և արժանի դե-
հենին: Մինչ անմեղութեամբ Աստուծոյ
հաճութեան տոարկայ կը մնաս և դեղե-
ցիկ զարդն ես այս աշխարհին: Գաղղիացի
անհաւատ փիլիսոփան Ռուսոյ ըսեր էր.
«Յուցուցէք ինծի 19 տարեկան անմեղ պա-
տանի մը, ես պատրաստ եմ զինքն աշ-
խարհիս ամէնէն գեղեցիկ զարդը հռչա-
կելու»:

ԵՐԲԵՄՆ ԵՒ ԱՅԺՄ

1480 ին, Լէոնարդոյ դա Վինչի (1452
-1519) նշանաւոր նկարիչը սկսաւ գծել իր
գլուխ գործոցներէն մին՝ Վերջին Լնթ-
րիքը, Դոմինիկեանց Միլանի Ս. Մարիամ
շնորհաց եկեղեցւոյն մէջ: Հանճարեղ նը-
կարիչը կ'աւզէր իր ճարտար վրձինով յա-
ւերժացնել այն յուզիչ վայրկեանը, երբ
աշխարհի Փրկիչը իր տխուր սիրտը կը
բանար աշակերտներուն ըսելով. «Ձեզմէ
մէկը պիտի մատնէ զիս»:

կը պատմուի թէ, Լէոնարդոյ ամբողջ քաղաքին մէջ փնտռեց յարմար և նկարադրական զլուխներ ու դէմքեր, որոնք իր աշխատանքին պիտի ծառայէին իբրև օրինակ: Աստուածային Փրկչին համար գտաւ վանքին մէջ երիտասարդ մը, որ ունէր հրեշտակի մը դիմագիծը և վառվռուն աչքեր, որոնց մէջ կը ցոլար մեղմ թախիժ մը և երկիրնք մը լի սիրով և սրբութեամբ: Օր մը ձամբան հանդիպեցաւ Լէոնարդոյի երիտասարդ մը, այնպէս գեղեցիկ ինչպէս զարնանային արշալոյսը, իր անմեղ ժպիտը՝ նուրբ շուրթներուն վրայ: Զայն առաւ իբրև օրինակ Յիսուսի սիրոյ աշակերտին՝ Յովհաննէսին: Արուեստագէտի մը աշխուժով Լէոնարդոյ փողոցներուն վրայ փնտռեց ու գտաւ միւս առաքեալներու օրինակներն ևս, տարիներու ընթացքին մէջ, վառ զիշատ տարիներ տեսեց նկարին աւարտումը՝ Միայն Յուդայի տեղը բաց էր: Երեկոյ մը զծաղրիչը տեսաւ անկարգ զգեստով և դաժան նայուածքով ու խառնակ մտքերով մարդ մը: Կենդանի Յուդան: Առաւ զինքը՝ վանք տարաւ, սակայն ան երբ իմացաւ որ կ'առնուր զինքն իբրև օրինակ

Յուդայի, դուռնատեցաւ, լացաւ ու հեծեծեց: Զիս չէ՞ք ճանչնար, Կսայն պատանին եմ, զոր անմեղ Յովհաննէսին օրինակ առիք տարիներ առաջ:

Անժուժկալու թեան, անմաքրութեան մեղքը Յովհաննէսը Յուդա ըրած էր: Ըջգո՛յն: Անմեղն ալ կրնայ զօրիւ:

ՀՈԳԵՒՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ ՄՕՏ

Զմեռնային օր մը, Հ. Հ. Հիւարիոս նստած էր իր սենեակը: Դուռը զարնուեցաւ և ներս մտաւ պատանի մը ծաղկած ինչպէս վարդն, ու տխուր ինչպէս ձմրան մշուշոտ օր մը:

— «Պօղոս, ի՞նչ բարի լուր կը բերես», հարց տուաւ քահանան: Սակայն տըխուր կը տեսնեմ գլքեղ: Ի՞նչ ունիս»:

— «Շատ գէշ եմ, ալ չեմ կարող տուել: Ներսս փոթորի՛կ կայ, փոթորի՛կ:

— Այնպէ՞ս, ո՞ւսկէ կը փչէ քամին:

— Անանկ կը թռի թէ անդամներէս: Անկեղծօրէն խօսելով քանի մը ժամանակէ ի վեր կը նեղուիմ անմաքուր փորձութիւններէ:

— Ուրիշ ի՞նչ ունիս: Այդ գէշ նշան չէ:

— Ինձի այնպէս՝ կու գայ թէ հոգւոյս

բերդը զրաւուած է:

— Քնդի այնպէս կը թուի, այլ անանկ չէ: Եթէ չար թշնամին հոգեռոյդ դեհեակը նուաճած ըլլար, այն ատեն այնպէս կատաղօրէն պիտի չգտար, այլ հանդիսա պիտի թողուր դքեզ: Այս պատճառաւ կ'ըսեմ թէ՛ փորձութիւնը լաւ նշան է: Որքան ատեն որ թշնամին դուռը կը զարնէ, ըսել է թէ ներսը չէ: Այս կանոն է՝ այն ամէն մարդու, որ բարի կամք ունի և ծանր մեղքէ վախճալու սովոր է: Դո՛ւն ալ անոնցմէ ես:

— Սակայն կը զգամ, և կը տեսնեմ որ թշնամին սրտիս մէջն է:

— Այո՛, քու զգածումիդ մէջ կ'աղմըկէ թշնամին և քու երեւակայութիւնդ կը տեսնէ անոր անմաքուր խողով: Սակայն զգացում և երեւակայութիւն չեն քու հոգեռոյդ ներքինը, այլ կա՛մքն է: Որքան այս ազատօրէն չի նուաճուիր, կանգուն է Պողոսեան դեհեակը և դրօշը կաւսութեան կը ծածա՛ր: Բոթորիկին մէջ ալ: Անկարելի է որ փորձութիւն չունենաս և անոր ալ արգելք չես կարող ըլլալ: Մարմնոյ զարգացման սոյն տարիներուն, որոնց մէջ կը գտնուիս այժմ, այս զգածումները

կու գան հարկաւորապէս, և ա՛յն՝ երբեմն զարհուրելի սաստկութեամբ: Սակայն՝ ըզգալը մեղք չէ, որքան որ դուն բաւօրովին ազատակամ յուզումին վայելումին չես անցնիր, և անոր մէջ քու ուրախութիւնդ չես ունենար: Որչափ հնար է, քու մտադրութիւնդ անկէ հեռացուր, և մըտածէ թէ այդ զգածումները քեզ հետ գործ չունին:

Անմաքուր խորհուրդներ ու պատկերներ յինքեան մեղք չեն: Անոնք վըտանդ ու փորձութիւն են: Անոնք սրտիդ մեղանշական կ'ըլլան երբ հոգիդ անմաքուր պատկերներու զամուած կը մնայ ազատակամ և անոնցմով կ'ուրախանայ, թէ և քեզի խիղճդ կը յիշեցնէ թէ այդ ներեալ չէ:

— Երբ ես երկար ժամանակ գէշ խորհուրդներով զբաղիմ, և միտքս չգայ որ այդ պէտք չեմ ընել, մեղանշա՞ծ կ'ըլլամ արդեօք:

— Ո՛չ, եթէ փորձութիւնը կը վանես, երբ խիղճդ քեզի ազդարարէ:

— Շա՛տ շնորհակալ եմ այս լուսաւորութեան համար: Եթէ զայս գիտցած ըլլայի՛ շատ աւելի քիչ երկիւղ պիտի ունենայի:

Սակայն երբեմն վանեղն ևս անօգուտ կ'ըլլայ: Կէշ պատկերներ ու խորհուրդներ կրկին կու գան: Երեւակայութիւնը մոգական լապտեր մըն է, որով սատանան միշտ նսրանոր պատկերներ կը ներկայացնէ:

— Արդեօք այդ ներկայացումներու միջոցին երեւակայութեանդ աչքին առջև ներկայացուած անմաքուր պատկերները հանդարտ խղճով կը դիտե՞ս:

— Ո՛չ, անհանգիստ կ'ըլլամ և մտածութիւններս ուրիշ բաներու վրայ կը դարձնեմ, սակայն կրկին նոյն պատկերները կը ներկայանան:

Կրնաս բոլորովին հանգիստ ըլլալ սի'րելիս, հոգիդ կը մնայ այնպէս մաքուր, ինչպէս այն սպիտակ լաթը, որուն վրայ կրնայ մոգական լապտերը անմաքուր պատկեր մը պարզել: Որքան ատեն որ հետաքրքրութեամբ կամ հեշտանքով դիտող չես եղած՝ երբեք մի' խորհի՛ր թէ հաւանած ես անոր: Մանաւանդ թէ, որքան սաէպայդպիսի մտածութիւններ պանզքեղ նեղել, և որչափ դուն երկար ըստիպուած ըլլաս կոտորիլ անոնց դէմ, այնքան մեծ է քու արժանիքդ ու առաքի-

նութիւնդ: Անոնք՝ մաքուր ասորիլ ուզող ամէն բարեպաշտ անձերու վրայ առհասարակ տեսնուած սովորական վիճակներ են, որոնք ո՛չ միայն վնասակար չեն, այլ և ամէնէն լաւ առիթը կ'ընծայեն մեզ Աստուծոյ հանդէպ մեր սէրն ու հաւատարմութիւնը ապացուցանել կարենալու: Այս պատճառով Աստուած ինչ ինչ սուրբեր աշսպիսի փորձութիւններէ չազատեց, հակառակ անոնց ջերմեռանդ պաղատանքներուն:

— Բայց ինծի կը թուի թէ, երազի մէջ տեղի կու տամ:

— Քուսի մէջ ինչ ալ խորհիս ու ընես, մեղք չէ, վասն զի կամքը, ազատ կամքը միայն կրնայ մեղանչել, մինչդեռ քուսի մէջ կամքը կապուած է, ազատ չէ:

— Շնորհակալ եմ, այս լուսաբանութեանց համար կ'ուզեմ շարունակել կռիւը:

— Ուրախ եմ: Եթէ դեռ ուրիշ տարակոյս կամ ուէ դժուարութիւն ունենաս՝ եկուր ինծի: Անկեղծութեան անմաքուր հոգին չատկը վախնայ:

Երանի թէ բոլոր պատանիները հագնուր հայր մը կամ առաջնորդ մը ունեն-

նային, որքան հնչտ պիտի կուտէին փոր-
ձութիւններու դէմ ու յաղթէին անոնց:

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՎՃԻՌԸ

Թող գտնուին մարդիկ, որոնք ըսեն
թէ անմաքրութիւնը մեղք է, կամ թէ
պղտիկ պակասութիւն մըն է, կամ մարդ-
կային տկարութիւն և կամ բնական պէտք
մը: Աստուած իր ամենակարող ձեռքով
գրած է քարէ տախտակի վրայ: «Մի՛ շը-
նար» և արձակած է իր վճիռը: Եւ որպէս
զի մարդիկ չանտեսեն անոր կարեւորու-
թիւնը, և չխորհին թէ՛ գոնէ անմաքուր
մտածութիւններ ու ցանկութիւններ ներ-
եալ են, տուած է պատասխան մըն ալ
(իննեորդը)՝ «Մի՛ ցանկար»: Անմաք-
րութիւնը՝ անզգաստութիւնը մեղք է, և
սովորաբար ծանր մեղքը, զոր Աստուած դը-
ժուքով կը պատժէ: Կը պատժէ զայն նաև
այս աշխարհի վրայ: Ո՞վ չի գիտեր Սողոմի
և Գոմորի կործանումը հրակէզ: Սողոմ
Գոմոր են այսօր շատ մը վայրեր. և ան-
մաքրութեան ժանտախտէ վարակուած են
այսօր շատ մը մարդիկ ու երիտասարդ-
ներ: Մեռած են անոնք հողով և հիւանդ
են մարմնով: Ժանտախտ մըն է անմաք-

րութիւնը, որմէ կը վարակուին շատերն
անտեսելով Աստուծոյ դատաստանն ու
վճիռը, և յաճախելով դէշ տներ, թառ-
քաններ ու ընկերութիւններ, դիտելով
անբարոյական շարժապատկերներ ու պառ-
կերներ, նո՛յն իսկ տեսարանաւոր քար-
տեր և կարգալով հակաբարոյական գրքեր
ու գրութիւններ:

ԱՍՐԿՈՒԹԵԱՆ ՇՂԹԱՆԵՐԸ

Ընդհանուր պատմութեան մէջ Աս-
տուծոյ զարհուրելի սպառնալիքներէն մին
է երուսաղէմի կործանումը: Դժուարին է
որոշել թէ, որո՛ւն վիճակն աւելի դժ-
բախտ ու աղաւաղելի եղած է, անո՞նցը՝
այսինքն 600,000 հոգիներունը, որոնք
սպանուեցան, և պարիսպներէն վար նետ-
ուեցան թէ՛ ա՛յն ձերերունը, որոնք
իրենց բարեկամներէն մահ կը հայցէին,
որպէս զի ահաւոր թշնամիին ձեռքը չի-
նան, կամ թէ՛ ա՛յն մայրերունը որոնք
անօթութիւնէ ստիպուած իրենց տղաքը
սպաննեցին ու կերան: Պատանիներուն և
երիտասարդներուն վիճակն սակայն ա-
մէնէն վատն էր: Երբ Տիտոս զրաւեց քա-

դաքը և իր յաղթական մուտքն ըրաւ հոն
հրեայ աղնուական ընտանիքներու սրդի-
ները չղթայակալ կապուեցան զիրենք
նուաճողին յաղթութեան կառքին և ըս-
տիպուեցաւ իրենց մահացու թշնամին
փառքի երդերով իրենց հայրենի քաղքին
մէջ շրջեցնել իրենց հարազատներու և
համազգիներու դիակներու և արիւններու
վրայէն, և յետոյ կործանած պարիսպներէն
դուրս, իբրեւ վերջին դոս յօշոտուեցան ան-
խնայ:

Քսոմնելի վիճակ: Եւ սակայն այս-
տիսի է այսօրուան պատանեկութեան
մեծ մասին վիճակը: Ան կապուած է ան-
մաքրութեան չղթաներովը և կը քաշէ
յաղթութեան կառքը մարդկութեան սխե-
րիմ թշնամիին՝ սատանային: Վա՛յ անոր
որ վեցերորդ պատուիրանին դէմ եղած
մեղքը սովորութիւն ըրած է իրեն: Մի՛
ըսեր թէ, մէկ անգամ միայն կ'ուզեմ ը-
նել այս մեղքը: Մէկը կ'ըլլայ երկուս և
երկուս՝ երեք, ու այսպէս կը գտնու ինք-
զինքդ ամենազէջ սովորութեան ցանցին
մէջ: Շուտով կ'իյնայ մէկը այս տիղմին
մէջ: Կան անձինք, որոնք ամէն րոպէ կը
մեղանչեն, և որոնց սիրտը կը նմանի ա-

պականած ու սրդնակեր մօի կտորի մը:

Մէկ ԱՆԳԱՄԸ ԻԱՆ ՄԸ ԶԷ

Այս մեղքին ամէնէն աւելի աղիտա-
ւոր հետեւանքն ա՛յն է, որ շուտով սո-
վորութիւն կը դառնայ:

Փորձառու մանկավարժ մը ըսած է.
«Գուցէ չկայ 100 էն մէկը, որ այս մեղքը
միայն երկու կամ երեք անգամ, իսկ չկայ
1000էն մէկը, որ զայն միայն մէկ անգամ
գործած ըլլայ: Կեանքիս երրորդ մասն
անցուցած եմ պատանիներու մօտ: Տեսեր
եմ շատ մը կոկոններու նման դարգանա-
լըն և շատ մը պատանիներու վարդերու
նման փթթիլն այնպէս թարմ, չողուն և
անուշ, բայց տեսեր եմ նմանապէս թէ
ինչպէս իբրեւ կոկոն մը կամ վարդ մը
ծածուկ որդէ մը կերուած են ու խամրած:
Տեսայ շատերուն անկումը, սակայն դժ-
բախտաբար քիչերու կանգնումը:

Ահա ունակութեան մը «Հետեւան-
քը»: Իւրաքանչիւր մեղքով, ամէն մէկ
նոր գործով այս սովորութիւնը կը զօ-
րանայ, և կը տկարանայ կամքը, որ
կրքին դերին կ'ըլլայ լիապէս: Անգամ մը
ուսանող մը լալով ինձի կ'ըսէր. «Գի-

տեմ ու կը զգամ, որ այդ մոլութեան սո-
վորութեան համար կը հալիմ ու կը մա-
շիմ, բայց չեմ կրնար ինքզինքս անկէ
ազատել: Ուրիշ պատանի մը իր յուսա-
հատութեան մէջ կը հեծէր: «Սիրով կ'ու-
զէի դատապարտուիլ, եթէ միայն ասով
կարենայի ուրիշներն այս մեղքին սովո-
րութենէն փրկել»: Հետեւաբար շատ կա-
րեւոր է ժողովարութեան և մաքրութեան
տեսակէտէն առաջին մեղքէն իսկ խուսա-
փիլ: Սկիզբէն հակառակ կեցիր, եւ թէ կը
զգաս, անմաքրութեան հոգին զքեզ կ'ու-
զէ կապուել ու գերել, առնացի՛ր ու քա-
ջապէս խզէ կապանքները: Եթէ կիրքը
անդամ մը արմատ արձակէ՝ այնուհետեւ
շատ դժուարին է զայն դուրս խլելը:
Դժուարին է շատ, բայց Աստուծոյ շնորհ-
քով այն ևս հնարաւոր: Եթէ գիտնաս կո-
րով իօրէն մաքառիլ, ուժեղ կամքով և ա-
ղօթքով: Միշտ ամէնէն լաւն է չմեղան-
չել ու չլալ անմեղութեան մեծ կորուստը:

ԳՏԱԻ ՍԻՐՏԻ ԻՐ ԵՐՁԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

Զարմանալի է մարդու սիրտը:
Այնքան պզտիկ է, որ ձեռքով մը կրնաս
զայն ծածկել. և սակայն ո՛րչափ մեծ են

իր ցանկութիւններն ու պէտքերը, կ'ու-
զէ երջանիկ ըլլալ, անհո՛ւնս երջանիկ:

Որքան պատանիներ կարծեցին թէ
զգայնութեան ու մեղանչական սիրոյ մէջ
պիտի գտնեն իրենց երջանկութիւնը և
երբ ամէն բան փորձեցին ու վայելեցին,
ստիպուեցան խոստովանիլ Ս. Օգոստի-
նոսի հետ. «Երբ հասայ վերջապէս հո՛ն,
որուն կը ցանկայի, երբ սիրեցի ու սիր-
ուեցայ, և երբ հրճուազին տեսայ զիս
կապանքի մէջ, և ուրախ գուարթ կապել
տուի զիս, ի՞նչ գտայ, ո՛վ ողորմած Աս-
տուած, ի՞նչ: Տեսայ զիս խարազանուած
սուր բիրով, վասն զի նախանձ, բարկու-
թիւն, երկիւղ և կռիւ չգտան վերջ, և
վայրկեան մը չտուին ինձի հանգիստ»: Վասն զի, զիացի՛ր, մեղաւորին կուրծքը
գահն է ստատանային ու անոր պետու-
թիւնը:

Օր մը ուսուցչի մը առջև ելաւ դժ-
գոյն ու մարած աչքերով պատանի մը, և
հարցուց անոր. «Չէ՞ք ձանչնար զիս:

— Ո՛չ:

— Կարելի՞ է, ես ձեր աշակերտն էի
Գէսրգը:

— Գէո՞րգը: Ո՛վ կրնար զքեզ ձանչ-

նալ:

— Այնպէս չէ՞, շատ փոխուած եմ. Ժամանակները կը փոխուին և մենք ալ անոնց հետ:

Ուսուցիչը շատոնց իմացած էր իր աշակերտին հոգեկան փոփոխութեանց մասին. երբեմն ան ոչ թէ միայն քաջ աշակերտ մըն էր, այլ և շատ սիրուն մանչ մը. սակայն մալար ճամբայ շփոնք էր, և իր երջանկութիւնը փնտուեր էր անառակութեան մէջ:

Ուսուցիչը հարցուց. «Լուէ՛ր ի՞նչ անկեղծօրէն, սիրտդ գտա՞ւ երջանկութիւնը, երջանի՞կ ես հիմայ:

Պատանիին աչքերէն արցունքը վազեց, և դողդոջուն ձայնով խոստովանեցաւ. Ա՛խ, ե՛ս երջանիկ. Չեմ գիտեր այլ ևս թէ ի՞նչ է երջանկութիւնը:

Հարուստ պատանի մըն էր, և կարող էր իր բոլոր ուզածներուն գոհացում տալ: Եւ ի՞նչ բանը զինքն այնպէս դժբախտ ըրած էր: Այն մեղքը, որ անոր բարձրագոյն երջանկութիւնը կը խոստանար — անմաքրութիւնը: Շատերը պատրե՛ր է ան՝ երջանկութեան խոստումով և կեանքը դարձուցած անկրկելի:

Կ'ուզե՞ս, սիրելի պատանի, անցնել ուրախ և երջանիկ պատանկութիւն: Մի՛ կարկառե՛ր ձեռքդ զգայական հեշտութեան թունաւոր բաժակին: Ա՛ն մեռցուցած է բազմաթիւ մարդիկ ու ազգեր գլխովին:

ԱՐՋՆ ՈՒ ՄԵՂՐԸ

Առպետին մէկը արջ մը ունէր: Հացկերոյթէ մը յետոյ ուղեց ան իր հիւրերը գուարճացնել: Հրամայեց որ աման մը եփուած մեղր դնեն արջին առջև. Անասունն առաւ մեղրին հոտը և ցռուկը խօթեց մեղրամանին մէջ, սակայն այնպէս մը այրեցաւ, որ սարսափած ետ քաշուեցաւ: Ժամանակ մը համբերեց, բայց իր սիրելի կերակուրը զինքը կը հրապուրէր: Կրկին մօտեցաւ ամանին. ու սկսաւ ուտել անկէ: Սակայն երկրորդ անգամուն ալ այրած ցռուկը ետ քաշել ստիպուեցաւ: Մեղրին անուշ հոտը սակայն զինքը այնքան զգլխեց որ, այլ ևս դիմանալ չկարենալով, խոյացաւ մեղրամանին վրայ, արհամարհելով մեղրին տաքութիւնն և իր զգացած ցաւերը՝ լափեց մեղրը: Բիչ յետոյ սակայն այրուցքէն սատկեցաւ:

Այսպէս է նաև զգայական կիրքը։ Անմահուան կ'առաջնորդէ զմարդ։ Մի՛ ըսեր, կ'ուզեմ փորձել միայն, և կ'առաջադրեմ խոհեմ ըլլալ վայելքիս մէջ։ Ինքզինքդ կը խաբես։ Կը վնասուիս մարմնով ու հոգեով։

Ի՞նչ կ'ըսեն Բժիշկները

Դկա. Քրաֆտ-Էբերնզ կը գրէ. «Գիշութիւնը կը վնասէ զլիսաւորաբար ողնածուծին զործունէութեան, և զլիսաւոր պատճառն է ջղային ակարութեան ու փայծաղնացաւութեան։ Վիրխով կ'ըսէ. «Յարաճուն յոգնածութիւնն, զործարանի ուժգին խանգարումն, բարոյական ու ֆիզիքական ոչնչացումն են այս ախտին հետեւանքները։

Դկա. Ռետան աւելի յառաջ կ'երթայ երբ կ'ըսէ. «Մենդականներու գէշ զործածութեան հետեւանքներն են թմրութիւն, անտրամադրութիւն, զործելու կորովի պակաս, յիշողութեան ակարութիւն, նոյն իսկ յիմարութիւն ու կաթուած։ Աստուած թոյլ չի տար որ զինքը ծաղրենք։ Երբեմն ուշ կը հասնի մեղքին պատիժը, բայց կը հասնի աւելի սաստկօրէն։ Խենթերու մեծ

մասը զսին է այս ախտին։

Երիտասարդը մը այս մեղքին պատճառով հիւժախտէն վարակուեցաւ, և այցելուի մը հեծկեցով ըսաւ. «Սիրով պիտի սանէի այս հիւանդութիւնը, և թէ խիղճս զիս չտանջէր, թէ ես եմ որ ի՛մ մեղքերովս այն իմ վրաս հրաւիրեցի»։

Բարբի նայր մը գաւակ մ'ունէր, որ գէշ ընկերներէ մոռրեցաւ. Մնողքին պաղատանքն ու խրատն օգուտ չունեցան։ Հայրն ուզեց վերջին փորձ մ'ալ ընել։ Տղան քաղաքին ամէնէն մեծ հիւանդանոցը տարաւ։ Հոն տարաւ պատեցոյց զինքը այն հիւանդներու անկողիններու մօտ, որոնք անմաքրութեան և անժուկալութեան մեղքին զոհերն էին, և անջատուած էին սուրիչներէ։ Երիտասարդը տեսաւ շատ բան, լսեց գուցէ աւելի շատ բան, և յուզուած ըսաւ հօրը. «Հայր, բուժուեցայ, ալ անմաքրութիւն պիտի չապրիմ»։ Եւ խօսքը պահեց։

Մի՛ տրտաւորեք զքեզ ու մի՛ մեմեղանչեք առանձին անձինդ գէմ. մի՛ հիւանդացներ զքեզ ու մի՛ մեռցնեք զքեզ հոգեով ու մարմնով։ Չըլլայ որ ատնուս Եւայի խնձորը, մեղանչելով այլասեռի

հետ: Ասով շատ պատանիներ ու մարդիկ ստացած են հիւանդութեան թոյնը ու վարակած են նաև իրենց կի՛նն ու զաւակնե՛րը: Հոգւով ու մարմնով դժբախտէ մը ո՛չ միայն իրենք կ'ըլլան դժբախտ, այլ և սերիշները կը թշուառացնեն:

Գերմանական ու աստորիական համալսարաններու քսաներկու ուսուցչապետները իրենց ձայնը բարձրացուցած կոչ մը ուղղած են ուսանողութեան յորդորելով զանոնք որ սիրեն իրենց հայրենիքն, պահեն իրենց անձը մաքուր և զոհ չըլլան անմաքրութեան հիւանդութեան ներուճ, սերմներթուծեան, ակորոգիտեան կեղի ու սէֆիլիսի: Անոնց խօսքերն են հետեւեալ տողերը. «Իզական անձերու մեծ մասն, որոնց կարելի է ազատ սիրով մերձեցալ, վարակուած է սեռային հիւանդութենէ, և ով որ ամուսնութենէ դուրս սեռային յարաբերութիւն կ'ունենայ անոնց հետ, զիտնայ այնպիսին, որ հիւանդութիւնն առած տուն կը վերադառնայ:

Հերման Պաուլ բժիշկը կը պատմէ, թէ իր ուսանողութեան ընկերներէն մէկը, տասն տարի յառաջ, հակառակ իր բարի

խորհուրդին կը բաժնուի իրմէ և գինեառն մը կը մտնէ: Տաս տարի յետոյ բախտը կ'ունենայ տեսնելու այդ ընկերը իր հիւանդ կնոջ ու հիւանդ տղուն հետ միասին: Հիւանդ էր նաև ընկերը: Բժիշկը կը հարցնէ պատճառը, և երբեմնի իր ընկերը ցաւով կը յիշէ ա՛յն օրը, որ իրմէ բաժնուած էր, և իմած ու մեղանշած այլասեռի մը հետ, թէ և մէկ անգամ, և սակայն ժառանգած էր հիւանդութիւն մը, սիֆիլիս: Տարիներէ ի վեր այն երեւան չէր ելած, և ինքն ամուսնացած էր իսկ հիմայ հիւանդ էին ինքը՝ հայր, մայր և որդիք: Բժիշկը կը հեռանայ յուզուած և երկու ամիս յետոյ կ'իմանայ թէ ըմպելիքի և անմաքրութեան զոհը մտած էր արդէն սե հողը:

Անմաքրութեան հետեւանքներէն որ քաններ յուսահատած են և իրենց կեանքին վերջ դրած: Եղիլինն'ր:

Լսած ըլլալու էք անշուշտ սա անմիտ բարբաջանքը, թէ՛ ժուժկալութիւնը հակաառողջապահական է ու կը վնասէ մեր առողջութեան: Այս ենթադրութիւնը, կը գրէ Դիտ. Ֆէօրստէր, բարեբախտաբար վերջին տարիներուս այն-

քան բժշկական ու հոգեբուժական հեղինակութիւններէ ներքուստ է միաբերան, որ աւելորդ կը համարինք նորանոր ապացոյցներ յառաջ բերել:

Բերլինի ուսուցչապետներէն՝ Դկա. Այլենբուրգ խիստ խօսքերով կը հակառակի այն կարծիքին դէմ, որպէս թէ սեռային ժուժկալութիւնը վնասակար ըլլար և խորհուրդ կու տայ բժիշկներուն. փոխանակ սեռային ժուժկալութեան կարծեցեալ վնասներուն ուշադիր ընելու, կ'ըսէ. պէտք են մեր պատանիներու և երիտասարդներու քարոզել՝ առողջապահիկ կենցաղավարութիւն, աշխատանք. մարմնական հրահանգ ու խստամբերութիւն, իսկ զգայական գրգռութիւններու և չար ունակութիւններու, ոգելից ըմպելիքի ու ծուխի դէմ անողոք պատեժազմ. անջնջելի կերպով դրոշմելով տնոնց օրտին խորքն սա ճշմարտութիւնը թէ, ո՛վ որ այս պատուիրանին դէմ կը մեղանչէ, այնպիսին ինքզինքը շղապութեան գերկը կը լանձնէ: Երբ 96 ամեայ Նիկողայոս Լէսնիկոս բնախոյզին հարցունեցաւ թէ ի՞նչ է այն զաղանիքը, որ մինչև իր այժմեան տարիքը մնացած

էր առողջ թէ՛ մտքով ու թէ՛ մարմնով, պատասխանեց. «Շատ պարզ է. երբ տասարդութեան ատենս գիտցայ մաքուր և ժուժկալ ապրիւն»:

ԳԵՐԵՉՄԱՆԱՓՈՐԵՐ ԻՐԵՆՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ

Անմաքրութեան և անժուժկալութեան հետեւողներու թափօրը մեծ է: Անոր մէջ կը գտնուին անխափր զոյգ սեռերէ մանուկներ, չափահասներ ու ծերեր. ամէնքը վիրաւոր և ախտաւոր: Անոնք կը չինեն իրենց դազազը, ու կը փորեն իրենց գերեզմանն իրենց ժողովուրդին ու ազգին գերեզմանը:

Ճանչցայ երիտասարդ մը, որուն միակ զաղափարական էր ազգ ու հայրենիք: Ինքզինքն անմարան մեծ հայրենասէրի տեղ դրած էր: Ստուգիւ ալ ան իր ազգին կարող էր լաւ ծառայութիւն մատուցանել, և թէ միայն անբարոյական կեանք չուննար, բարոյազօրեկ պատանիները սակայն թառամած ծաղիկներ են իրենց Ժողովուրդին բունին վրայ, որոնք են անոնք, որոնք անոր կենսահիւթը կը ծծեն: Ո՛չ մի բան այնքան կը վնասէ ան-

հատի մը, ինչպէս և ընտանիքի և բովանդակ իսկ ազգին որքան բարոյական փառութիւնը: Անբարոյականութիւնը ամէնէն մեծ ժողովուրդներն ու ազգերը կործանած է: Դասական օրինակ ահա Հռոմէական պետութեան անկումն ու տնոր սպառնալու ջնջումը:

Սիլվիանոս քահանան, որ իբրեւ ազնւատեալ լաւ կը ճանչնար Ափրիկէի, Սպանիոյ և Հռոմի մէջ եղած բարոյական մեծ ապականութիւնը, հետեւեալ սողերը կը գրէ.

«Անմաքուր կեանքի երեսէն մասնուեցանք մենք Աստուծոյ բարբարոսներուն ձեռքը: Մեր մոլութիւններն են, որոնք երկնի Տէրը կը ստիպեն աշխարհիս հեռաւոր անկիւններէն բիրտ ժողովուրդներ մեզի դէմ յարուցանել . . . : Ո՞ւր տեսնուած է մեր տառապանքին համանմանը. ո՞ւր այսպիսի անարգանք, եւ սակայն հռովմէական աշխարհը յառաջ կը տանի ապականութիւնն ու մոլութիւնը: Հռովմէացիները մէկ մէկ մտրացիկներ եղան, և սակայն դեռ իսկ կը կատակեն. մահը զմեզ կը խեղդէ և սակայն մենք կը ծիծաղինք: Հռովմէական ժողովուրդը կը

մեռնի, և սակայն կը ժպտի . . . : Եթէ մեր թշնամիները մեր վրայ յաղթութիւններ կը տանին, մի կարծէք որ անոնց ուժին գերազանցութիւնն է և մեր տկարութիւնը: Ո՛չ, հազար անգամ ո՛չ: Մեր բարոյականութեան պակասն է պատճառը, զմեզ մինչև դեռիներն այսպէս կը խնարհեցնէ»:

Կ'ուզէ՞ք որ մեր ազգն ու ժողովուրդը ապրի միշտ, և այն՝ միշտ կայտառ ու խինդով առլցուն: Ըլլա՞նք բարոյապէս անբասիր ու մաքուր: Մեր նախնիքներու բարի օրինակն ըլլայ մեր աչքին առջև, և քաջապէս մաքառինք ներկայ դարու ապականութեանց դէմ: Չկործանինք մենք ու բարձրացնենք մեր ազգը բարոյականութեան բարձր սարերը և ապրինք ազատ ու անկաշկանդ:

ԱՆՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Տեսե՞ր ես յաւիտենական ձիւնով ծածկուած բարձր լեռ մը: Որպիսի՞ հրաշալի տեսարան: Հսկայի մը նման կը բարձրացնէ գաճաճներու մէջէն իր սպիտակափայլ ու չողջողուն գազաթը հարիւրաւոր սարերու ու բլուրներու վրայէն իր

ստորոտը կը տեսնէ զարնան ծաղկիւր, ամառուան հասուննալը և աշնան խամրիւր: Ժամանակներէ և մարդկային իրադարձութիւններէ անմասն՝ իր սպիտակութեամբը կը շողայ երկնակամարի կապոյտին մէջէն: Կատաղի փոթորիկներ կը բարձրանան և կը շրջապատեն անոր ձիւնախաղաղ գազաթը, խիստ սառնամանիքներ կը շնչեն անոր վրայ, սեւաթոյր ամպեր կը ծածկեն զայն: Եւ սակայն ո՛չ մին կարող է անոր սպիտակ զգեստն արատաւորել:

Սակայն յանկարծ ցեխոտ ու պղտոր ջուրեր կը հոսին ձորերու մէջէն, և ահա այդ սպիտակ պատմութեանը սև սև քիծեր կը ցուցադրէ: Ի՞նչ է պատահեր: Հարաւային դողջ հովը ձիւնն ու սառը հալքի են՝ ստիպեր: Տարւոյն ո՛չ մէկ եղանակին, ո՛չ մէկ փոթորիկին, և արեւուն ջերմ ճառագայթներուն ընկ չիքցածը՝ կրցած է ընել թոյլ ու տաք հարաւաճողմը:

Պատանի բարեկամ, կը հասկնա՞ս այս պատկերը: Յցուն բարձր լեռ մըն է հաստատուն նկարագրի տէր մարդը, զադախարական և մաքուր երիտասարդը: Կա՛ն պատանիներ, երիտասարդներ և

մարդիկ, որոնք ամէն փոթորկի և վտանգի կռիւք իսկ տան, սակայն զգայականութեան կակուղ հարաւաճողմին առջև ու ժաթափ կ'իյնան: Երիտասարդներ, որոնք համաշխարհային պատերազմի մէջ իբրև ճշմարիտ դիւցազններ ի յայտ եկան, նշանաւոր զօրավարներ, անուանի գիտուններ, հոյակապ անձեր, որոնց մասին պատմութեանքներուն մարդուս հաւատալը չըզար, ի՛նչպէս չարաչար:

Նկարագիր մըն է այն մարդը, որ հաստատուն բարի սկզբունքներու համեմատ կը դատէ, և յարատև կը գործէ: Նրկարագիրը ուրեմն կը կայանայ պայծառ դատաստանի և մասնաւորապէս կամքի կորովի մէջ: Եւ ահա ոչ մէկ բան այնքան դատաստանը կը պղտորէ և կամքը կը տըկարացնէ՝ որքան զգայականութեան կիրքը: Ուստի նկարագրի կազմութեան ամէնէն մեծ թշնամին է ան: Ուրեմն եթէ կ'ուզես նկարագրի տէր մարդ ըլլալ՝ պէտք էս քու կամքդ այս կիրքին դէմ մղուած պատերազմին մէջ մարդել ու զօրացնել: Դուն քեզի յաղթել գիտնալու ես:

ՄՈՂՈՐՑՆԵԼ

Ա՛հ այդ մոլորեցուցիչներն ու հրապուրիչները: Այսպէս սկսաւ պատմել պատմութեան ուսուցիչ մը իր մէկ աշակերտի մասին. «Աշակերտ մը ունէի, ըսաւ ան, բարի և քաջ պատանի մը, որ զէշ ընկերութեան մը մէջ ինկաւ, և քիչ յետոյ մահամերձ հիւանդացաւ: Դե՛ռ իսկ մինչև այսօր կարծես կը տեսնեմ զինքը, իբրև թառամած ծաղիկ մը, մահուան անկողինին մէջ: Սակայն երբեք պիտի չմոռնամ, թէ ինչպէս ան յաւիտենականութեան սեամքին առջև կ'անիծէր իր մոլորեցուցիչները»:

Նշանաւոր Հ. Քլայսդէն կը պատմէ. «Ծնողական տանս գիմաց կը բնակէր վաճառական մը, որուն մօտ կ'ուսանէր պատանի մը, որ երբեմն երեկոները մեր մօտ կ'անցնէր: Ծաղկած առողջութիւն ունէր ան, զուարթ էր և ընկերական: Բան մը չէինք նկատած անոր վրայ, որով կասկածէինք իր բարոյականին մասին. Առաւօտ մը, լուր տարածուեցաւ, թէ ան մեռած, մահաւանդ թէ ինքզինքը սպաննած է: Մեր տունէն ելայ, և ճամբան հանդիպե-

ցայ վաճառականին: Երկչոտ հարցումիս պատասխանն եղաւ. «Այո՛, այնպէս է, մէկ ժամ առաջ մեռաւ» թոյն խմելով»:

— Բայց ինչո՛ւ:

— Մեռնելէն յառաջ գրեր է, թէ աղջիկ մը մոլորեցուցեր է զինքը:

Այնպէս ալ էր: Սենեակը զսնուեցաւ նամակ մը, որ իր խոստովանութիւնը կը պարունակէր: Ժամանակ մը թեթեւամտօրէն մեղքի մէջ ապրած է, յանկարծ սակայն խիղճը արթնցեր է և անոր պատճառած տանջանքներէն ազատուելու համար մահէն զատ ուրիշ միջոց չէր գտած: Որովհետեւ հաւատք և յօյս ալ չունի եղբւր, կայծ մը կրակ չոր խոտին մէջ՝ ընտեմարանն ալ կ'ընէ բոցին կեր: Միակ չար խօսք մը բաւական է տղուն հոգեւոյն մէջէն անմեղութիւնը կորսնցնելու:

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄՈՂՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԱԾՈՒՄԸ

Զարմանալի իրողութիւն մըն է, որ երբ առաքինութիւն և մոլութիւն որոշ աստիճանի մը հասած են՝ կը տարածուին: Ինչպէս որ Աստուծով լեցուած ռիթմ մը չի կրնար հանդիլ, այլ ուրիշներն ալ Աս-

ЧИТАЛИЩЕ
„КРАСИРАЦ“

տուծոյ և առաքինութեան շահելու կը
 ձգտի այսպէս ալ անմաքուր հուրով ար-
 ծարծած սիրտ մը չի գոհանար առանձին
 գէշ քլլալով, այլ կը ջանայ խօսքով ու
 գործով ուրիշներն ալ անմաքութեան
 առաջնորդել: Դեռ աւելին: Առաքինու-
 թիւն և մոլութիւն իրենցմէ կը կազմեն
 մարդուն շուրջը իրենց յատուկ մթնո-
 լորտը: Աստուծոյ սիրով վառուած մա-
 քուր սիրտ մը նման է փոքրիկ արեւու
 մը, որ իր ջերմ ու շողշողուն ճառա-
 դայթներով կը կենդանացնէ ու կ'երջան-
 կացնէ իր բոլոր շրջակայքը: Ամէն երի-
 ասաւարդ. որ մաքուր կ'ապրի, ազատարար
 մըն է որեւիցէ տեղ և ժամանակ. օգնու-
 թեան կը հառնի չատերուն, որոնք գթե-
 լու և սայթաքելու կը միայն՝ բոն մը
 կ'ելլէ իր աչքերէն, իր ձայնէն, իր խօս-
 քերէն, որ կ'ուժովցնէ ու կը հսկէ, թէ
 աւելի բարձրագոյն բան մը կայ կեան-
 քին մէջ քան յափշտակել ու վայելել:
 Անոր մաքուր ճակատին վրայ իւրաքանչիւր
 ոք կրնայ կարդալ՝ «աւելի վե՛ր»:

Անմաքուր և բարոյապէս փառած մէ-
 կը ապականարար օդ մը կը տարածէ իր
 շուրջը և ստէպ բազմութիւններ կը վա-

րակէ:

Կ'ըսուի թէ, հոն ուր բարի մարդ մը
 իր սաքը կը կոխէ, հոն ծաղիկներ կը բուս-
 նին, որոնք յաճախ դեռ երկայն ասեմն
 կը ծաղկին, թէև շատոնց մարդը անհե-
 տացած և գերեզմանին մէջ հանգչած քլ-
 լայ: Նոյնպէս կը խամրին ու կը մեռնին
 այն տեղերը մաքութեան ու անմեղու-
 թեան ծաղիկները, ուր ապականարար մը
 կամ մոլորեցուցիչ մը մտած է և այն ստէպ
 տարիներ վերջ գուցէ սերունդներ ալ
 ետքը, եթէ զայթակղութիւն տուողը մեծ
 ճոխութեան տէր էր: Խորհինք: Եթէ ան-
 հատ մը քսան տարի անընդհատ, տարին
 միայն մէկ մարդ մոլորցնէ և անոնցմէ իւ-
 րաքանչիւրն ալ ամէն տարի միայն մէկ
 հոգի մոլորցնէ և ասոնք ալ յաջորդաբար,
 ահա քսան տարուան մէջ միլիոնի հասնող
 բանակ մը կ'ելլէ մէջտեղ: Եւ ասոնք ա-
 մէնը մէկ նախահայր մը ունին: Մեծ թիւ
 մըն է ստուգիւ: Սակայն որքան զարնու-
 բելի է թիւը մեղքերուն, զոր անոնք մը-
 տածութեամբ, խօսքով, ցանկութեամբ ու
 գործով կը գործեն: Հետեւաբար զարմա-
 մանալի չէ, երբ այնքան ողորմած ու հեզ
 Փրկիչը վա՛յ կը կարդայ և կ'ըսէ. «Լաւա-

գոյն է որ այսպիսիները անցնեն երկա-
նաքարն իրենց պարտանոցը, և ծով իյնան»:
Ինչպիսի՜ պատիժ հապա յաւիտենականու-
թեան մէջ:

Ուստի սիրելի բարեկամս, եթէ այն-
քան տկար ես որ ամէն մեղքէ չեմ կարող
ինքզինքդ պահպանել, դոնէ դայթակողու-
թիւն մի՛ տար և մի մոլորեցներ սուրիշն
անմաքուր խօսքով կամ դործով:

ՀԱՒԱՏՔԻ ԽԱՒԱՐԸ

Շատորբիւրն, ֆրանսացի նշանաւոր
մատենագիրը, քրիստոնէական հաւատքի
ջատագովն ու քաղաքագէտը, օր մը Պա-
րիսի իր սրահին մէջ հաւաքած էր գիտուն-
ներու և արուեստագէտներու բաղմութիւն
մը: Ամէնքն ալ առ հասարակ ազատու-
միաներ էին և յայտնապէս կը ծաղրէին
հաւատքն ու սրբութիւնները: Շատորբիւրն
ըսաւ. «Դրէք ձեր ձեռքերը ձեր քրտերուն
վրայ և ըսէ՛ք ինծի, թէ պիտի չուզէ՞ք ա-
մէնքդ ալ հաւատացեալ կաթողիկէներ ըլ-
լալ, եթէ միայն քաջութիւնն ունենայիք
մաքուր ասպրեղս: Ներկաներէն շատերը
խնդացին, ուրիշները լռեցին, և սակայն
ո՛չ ոք համարձակեցաւ ըսել՝ «Ո՛ր»: Շատոր-

բիւրն քարը ձի՛շդ տեղը դրած էր: Ճա-
ռագայթ մը, փայլակ մըն է մաքրութիւնը
հաւատքի գիշերին մէջ: Ան կը բա-
նայ անթիւ պատանիներու սրտերու զաղա-
նիքները. սրտերու, որոնց մէջ ստէպ կը
նշմարուի հաւատքի շիջումը: «Չեմ կա-
րող ըմբռնել, թէ ուսկէ է որ մեր աղաք,
որոնք թէև հաւատացեալ ծնողք ունին, և
ուսումնարանին մէջ կրօնի մէջ հիմնա-
պէս հրահանգուած են, և սակայն համա-
լսարանի մէջ առաջին տարին իսկ անաս-
տուած կ'ըլլան»: Այսպէս կը տրտնջէր ու
կ'ողբար բարձրագոյն վարժարանի ուսուց-
չապետ մը: Եթէ այս ուսուցչապետն իր
ալիսոյցովը դիտել կարենար այն ան-
հաւատ ուսանողներու սրտերը, կամ եթէ
առիթն ունենար քայլ առ քայլ հետեւելու
անոնց «կրօնական զարգացման», բնա՛ւ
պիտի չզարմանար: Ան վերահասու պի-
տի ըլլար, որ արդէն վաղուց վատասե-
րած էր բարոյապէս անոնց սիրտը, յա-
ռաջ քան անոնց շրթունքներէն «Չեմ հա-
ւատար» խօսքին արտասանուիլը:

Անբարոյականութիւնը անհաւատ կ'ը-
նէ երիտասարդութիւնը: Մի՛թէ ո՞չ Ո՛ւր
է այն պատանին, որ կարենայ ըսել. «Թէ-

և տակաւին մկրտութեան անմեղութիւնն
ունիմ և սակայն չեմ հաւատար»:

Որքան ժամանակ մարդս բարեպաշտ
է ու մաքուր՝ կը հաւատայ ուրախու-
թեամբ և սիրով: Կի՛րքն է որ կը սպան-
նէ անմեղութիւնն ու հաւատքը: Ապակա-
նած մէկը կ'ապականէ նաեւ ուրիշները:

Շատ հոգեխօսական է այս ընթացքը:
Երջանկութեան և հաճոյքի ցանկա-
ցող սիրտը հեշտութեան բաժակը ճաշակեր
է և գրեթէ զինովցեր է անկէ: Հաւատքը
կը ներկայանայ և լրջօրէն ու խստիւ
կ'ըմէ. «Այդ ներեալ չէ՛, այդ մեղք է մա-
հացու, և եթէ մեռնիս դժոխք կ'երթաս»:
Եւ ահա պատերազմ մը, յաճախ ահաւոր
պատերազմ մը կը սկսի սրտին մէջ, Լու-
սոյ հրեշտակը՝ սուրբ ու քաղցր հաւատքը,
զուցէ բարեպաշտ ծնողքէ ժառանգած հա-
ւատքը հոգւոյն տիրանալու համար կը
կոռուի անմաքրութեան հոգիին հետ: Սա-
կայն սովորութեան ոյժը երբեմն չատ մեծ
է և չէ կարող հրաժարիլ անուշ բաժակէն:
Սրտին մէջ ծնունդ կ'առնու այսպիսի բաղ-
ձանք մը. Երանի՛ թէ այս խիստ հաւատ-
քը երեւակայութիւն եղած ըլլար, երանի՛
թէ դժոխք, յաւիտենականութիւն և ար-

դարադատ Աստուած մը գոյութիւն ու-
նեցած չըլլային: Գուցէ անանկ ալ ըլլայ.
վասն զի շատ մը զիտնականներ ու ա-
նուանի մարդիկ չեն հաւատար անոր գո-
յութեան և հարկաւ թէ բան մը գիտեն. .»:
Բաղձանքը կը վերածուի տարակոյսի և
տարակոյսը կը փնտռէ տեսակ տեսակ պատ-
ճառներ, որպէս զի միայն հաւատքն իր
մէջ սպաննել կարենայ: Նոյնը կը հաս-
տատէ նաեւ Ս. Օգոստինոս. «Ոչ ոք կ'ու-
րանայ զԱստուած, քան այն՝ որ կ'ուրա-
խանայ Աստուած մը չըլլալուն վրայ»:
Ռուսոն իսկ գրեր է. «Տղաս, հոգիդ պա-
հէ միշտ այն վիճակին մէջ, որ քեզի
բաղձալի կ'ընէ Աստուծոյ գոյութիւնը, և
երբեք պիտի չերկբայիս անոր գոյութեան
վրայ»: Ուստի իրաւամբ հանճարեղ Պաս-
կալ կը խրատէ. «Կիրքդ ջախջախէ և ահա
վաղը հաւատացեալ ես»:

Անդդիայի թաղաւորը, Հենրիկոս Է.
քահանայապետէն ստացաւ «Հաւատոյ
պաշտպան» փառաւոր տիտղոսը: Սակայն
քիչ յետոյ բաժնուեցաւ կաթողիկէ եկե-
ղեցիէն, և զայն հալածեց իբրեւ երկրորդ
Ներոն մը Պատճա՞ռը. - Անբարոյականու-
թիւնը:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԿԵՐՈՆԻՆ ԼՈՅՍԻՆ ՏԱԿ

Ոչ մէկուհն ուրախութիւն պատ-
ճառեր է անմաքրութեան մեղքը
մահուան կերպին մօտ: Շատ մը մա-
համերձներ ստիպուած են իրենց ուղղուած
հարցումին, թէ «Բան մը զիրենք անհան-
գիստ կ'ընէ՞» պատասխանելու. «Ոչինչ» մի-
այն թէ երիտասարդութեան մեղքերն ին-
ծի երկիւղ կը պատճառեն»:

Կը ճանչնայի ուսանող մը, որ թէև
չար չէր այնքան, սակայն թեթեւամիտ էր:

Տակաւին ստորին ուսումնարանի ա-
շակերտ եղած միջոցին բռնուեցաւ հիւ-
ծախտի, և մա՛ր իր ոսկրոտ մատովը ըս-
կաւ բախել անոր սենեակին դուռը, մինչ
ուրիշները մեծ արձակուրդէն ետ կը դառ-
նային ուսումը շարունակելու: «Ես պիտի
մեռնիմ, կորսուած եմ», եղան միակ խօս-
քերը, զորոնք ան արտասանեց: Ծնողքը
սկսան զինքը սփռնել ու մխիթարել:
Անօգուտ: Քաջանան եկաւ ու ջանաց սիրա-
տալ անոր: Ի զուր: Երեք շաբաթ այսպէս
շարունակուեցաւ. և ի՞նչ էր յուսահատու-
թեան պատճառը: Հիւանդը անկեղծօրէն
խոստովանեցաւ. «Ես մոլորեցուցեր եմ ու-

րիշները»: Սատանան է, որ մարդիկն
այսպէս կը խաբէ, թէ փոքր բան է ա-
նոնց ըրածը և թէ յետոյ կարող են խոս-
տովանանքով անկէ սրբուիլ: Բայց ան-
գամ մը որ ինկան, ալ այնուհետև մեղ-
քին ծանրութիւնը կը դնէ անոնց առջև
և ամօթի ու անվստահութեան երկիւղով
կ'առաջնորդէ զանոնք դէպի յուսահատու-
թիւն: Հազիւ երեք շաբաթ յետոյ յա-
ջողեցաւ քաջանան հանդարտեցնել ուսա-
նողն ու անոր խոստովանանքը լսել: Յե-
տոյ մեռաւ ան՝ ակնարկը Աստուածամօր
պատկերին յառած: Յիրաւի ճիշդ է թէ՛
«Անառակ կեանքը երբեք մէկը մահուան
ժամուն չէ ուրախացուցած»:

Բայց և ա՛յն ճիշդ է, թէ «Բարի
կեանքը երբեք մէկը մահուան ատեն զըղ-
ջացուցած չէ»:

Ուրիշ պատկեր մը ևս: Աշնանային
տխուր օր մը, թանձր մշուշի մը պահուն,
երկու շոգեկառքեր իրարու զարնուեցան:
Դժբախտութիւնը զարնուելի էր. Շատերը
մեռան: Բայց աւելի շատ էին վիրաւոր-
ները: Ամէն կողմէ կոծ ու կական և օգ-
նութեան աղաղակներ կը լսուէին: Քա-
հանայ մը մէկ մահամերձէն միւսին կը

վաղէր: Հանդիպեցաւ 14 տարեկան ման-
չու մը, որ հանդիստ կը պառկէր, աչքերը
փակ, ձեռքերը կուրծքին վրայ դրած, խա-
ղաղութեան պատկեր մը մտնուան ու յու-
սահատութեան վայրին մէջ: Յաւերը կը
կը նեղէին զինքը, և սակայն ոչ մի հե-
ծեծանք կ'եղէր անոր կուրծքէն: Քահա-
նան յուզուած կը խոնարհի այդ մանչուն
վրայ, որ հակառակ իր մանուկ հասակին
դիտէր կրել Քահանան կը հարցնէ. «Կ'ու-
զե՞ս կրօնական օգնութիւն մը»: Տղան կը
պատասխանէ. «Այսօր Սիրա Յիսուսի ա-
ռաջին սերբաթ օրը հաղորդուեցայ, և եր-
ջանկութիւնն ունիմ մկրտութեան անմե-
ղութիւնս մինչև օրս պահած ըլլալու»: Այս
խօսքերն արտասանելով հոգին աւան-
դեց Արարչին ձեռքը:

ԻՌԱՆԻԹԵԱՆ ՎԱՅԻՄԱՆԸ

Կան ճշմարտութիւններ, որոնց վը-
րայ սիրով չենք ուզեր մտածել: Մեր մը-
տածելովը, թէ արդեօք ող կը ծծենք թէ
ոչ՝ օղը ծծելէ դադրած չենք ըլլար: Նմա-
նապէս մահուան վրայ մեր մտածել ուզե-
լովը կամ ո՛չ՝ մահուընէ ազատած չենք
ըլլար, և ո՛չ ալ դժոխքի վրայ խորհիլ

ուզելով կամ ո՛չ, դժոխքը գոյութիւն ու-
նենալէ դադրած չ'ըլլար:

Աստուածային Փրկչին, որ չի ստնը,
աւետարանին մէջ սաքայ դժոխքի մասին
խօսք կ'ընէ: Ով որ դժոխքը կ'ուրանայ
այնպիսին աւելի ևս ապահով կը գտնուի
դժոխքի ճամբուն վրայ:

Պարիսի զինուորական դպրոցին մէջ
քահանայ մը դժոխքի վրայ քարոզ մը կը
խօսի և կը մեկնի. «Սակայն հարիւրապետը
կը վաղէ անոր ետեւէն ու կ'ըսէ. «Դժոխ-
քի մասին խօսեցար մեզի և զայն նկարա-
դրեցիր, բայց մոռցար ըսելու բան մը. զոր
արդեա Քեզի կը հարցնեմ: Դժոխքի մէջ
մարդ կ'եղի՞ր» կամ կը խաշուի՞ թէ կը խո-
բովուի»: Քահանան կը նայի լրջօրէն ծաղ-
րածուին, և հանդարտ, սակայն հաստա-
տուն շեշտով կ'ըսէ. «Պարոն հարիւրա-
պետ, զայն արդէն պիտի տեսնէք»: Այս
խօսքը կարթի պէս ինկաւ սպային սրը-
տին մէջ: Դժոխքի մտածութիւնն անոր
հանգիստ չտուաւ, մինչև որ զղջաց և
կեանքը փոխեց: Այսպէս լաւ է դժոխքի
վրայ խորհրդածելը:

Գերմանիայի մէջ տարիներ առաջ
սա հարցը չըջան կ'ընէր, թէ ո՛ր դրդա-

պատճառը ամէնէն աւելի ծանր մեղքէ հեռու կրնայ պահել զմարդ: Եւ երեւան եկաւ, որ դժոխքի մտածութիւնը ամէնէն աւելի շատ մարդ ծանր մեղքէն հեռու պահեր է՝ քան միւս բոլոր դրդապատճառներն ի միասին: Եւ որովհետեւ մաքրութեան դէմ եղած փորձութիւններն ամէնէն զօրաւորներն են, այնպէս որ մարդկութեան մեծ մաս մը ճիշդ այս մեղքին համար դժոխք կ'իջնէ. պայծառ է թէ անմաքուր կոիւնքերու ե ոգորումներու ատեն, անոնց յաղթելու ամէնէն ազդու միջոցն է դժոխքի խորհրդածութիւնը: Եթէ Աստուծոյ ոէրը զմեզ ծանր մեղքէն չի պահպաներ, գոնէ դժոխքի երկիւղը զմեզ կը կասեցնէ անկէ:

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԼ

Սիրելի բնթերցողս, մտածե՞ր ես հինգ րոպէ մը, թէ ո՞րքան երկար է յաւիտենականութիւնը: Հարցնենք դատապարտեալի մը, այսպէս՝ Յուդային, թէ ի՞նչ է դժոխքի յաւիտենականութիւնը:

Յուդա, եթէ Քրիստոս, քու Տէրդ ու Վարդապետդ քեզի խոստացած ըլլար՝ ըզքեզ փրկել, թէ որ ամէն հազար տարին անգամ մը արտասուք մը թափէիր, մինչ

չե որ աշխարհը լեցուէր, մինչեւ հիւայ քանի՞ արտասուք թափած կ'ըլլայիր: 1900 տարիներ սահած անցած են: Մէկ կաթիլ արցունք, եւ ո՞րքան երկար ատեն պիտի լաս: Որքա՞ն հազարաւոր տարիներ պիտի լաս որ արտասուքներդ կազմեն վտակ մը, որ աւազին մէջէն կը սողոսկի: Ո՞րչափ միլիոնաւոր տարիներ, պէտք են որ արտասուքի գետը Դանուբի կամ Նիքրատի հաւասարի: Ո՞րչափ միլիոնաւոր տարիներ պիտի սահին, որ արտասուքի ծով մը լաս, որով աշխարհ ողողուի: Եւ այս ժամանակը պիտի գայ: Այլ, քեզի համար ի զուր: Յոյս անգամ պիտի չունենաս, վասն զի յաւիտեանս դատապարտուած պիտի ըլլաս: Եւ դեռ յաւիտենականութիւնը վերջ պիտի չգտնէ, եթէ քու արտասուքներդ նոյն իսկ ողողեն, այո՛ւ ամբողջ տիեզերքը լեցնեն, և արեւը, լուսինն ու աստղերը մարեն: Ամէն հազար տարին կայլակ մը արցունք, բոլոր աստղերն ու արեւները կըրնան մարիլ, և սակայն դժոխքի կրակը պիտի վառի ու վառի, և դատապարտեալներն անոր մէջ պիտի ապրին յաւիտեանս յաւիտենից, առանց վախճանի և յոյսի:

Սիրելի բարեկամս. միթէ յիմարեւթիւն չէ՞ կարճատեւ հաճոյքի մը համար ինքզինքը վտանգի մէջ դնել յաւիտեանականապէս դժոխքի յայտու։ Ստէպ մտածէ յաւիտեական դժոխքի մասին, երբ փորձութիւններ կ'ունենաս։ Դժոխքի կրակին առջեւ հաստատապէս առաջադէմ։ Այո՛, աւելի մեռելի քան ծանր մեղք գործել։ Եւ եթէ մեղքի մէջ ես՝ դժոխքի մտածութիւնը բերէ թող զբեզ զղջումի ու դարձի։

ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՂԻՆԵՐԱԿԸ

Եթէ կ'ուզես, և պէ՛տք ես ուզել քու սրտիդ սրբութիւնը, այն ատեն հարկ է, որ մերձենաս ապաշխարութեան և հաղորդութեան զոյգ խորհուրդներուն։ Անոնք են, բարեկամս, այն աղբու միջոցները, որոնք անմեղը կը պահեն հաստատուն։ Մին մեղաւորը կը կանգնէ ու կը սրբէ, և միւսը ոյժ կու տայ կրկին չիյնալու։

Մի՛ մեղանչեր, մաքրութեան պատմութեանը մի՛ արատաւորեր։ Սակայն եթէ դժբախտաբար ինկար մեղքի մէջ՝ զիտցիր հաստատուն կամքով քահանային երթալ և անկեղծաբար մեղքդ խոստովանիլ։ Զըդ-

ջա՛ ըրածիդ վրայ, և զգացած ամօթէդ մի՛ քաջուիր խոստովանանքէն։ Սատանան մեղքը փոքր ու դիւրին կը ցուցնէ, ինչպէս և անկէ ազատելու ճամբան հեշտ. սակայն անդամ մը որ աջպէս պատանին խաբած է, յետոյ խոստովանանքը կը դժուարացնէ ամօթով ու երկիւղով։ Ըլլալիք բան չէ։ Ի՛նչ, երթա՛լ մարդու մը իր մեղքը պատմե՛լ, քաւ լիցի։ Ի՛նչպէս կարելի է զայն ուրիշին հաղորդել։ Ո՛չ, սիրելիս, ինչպէս որ վատութիւնն ունեցար մեղանչելու՝ նմանապէս քաջութիւնն ունենալու ես անկէ սրբուելու։ Մարդու չէ՛, որ մեղքդ կը յայտնես, այլ Աստուծոյ կը խոստովանիս զայն. վասն զի քահանան անոր տեղապահն է և ծանր պարտականութիւն ունի ոչ ոքի քու խոստովանածներդ հաղորդելու։ Զղջացած սրտով ու անկեղծ լեզուով պատմե՛ հոգևոյդ բուրբ վէրքերը, և մի՛ ծածկեր անոնցմէ ոչ մէկը, Ով զր իր ծանր մեղքը խոստովանանքի ատեն կը ծածկէ, այնպիսին աւելի՛ մեղաւոր կ'ըլլայ, վասն զի սրբապղծութեան մեղքն ալ աւելցուցած՝ կը հեռանայ անկէ։ Մի յետաձգեր խոստովանանքդ։ Որքան կանուխ, այնքան լաւ։

վաղուան օրդքեղի ո՞վ կը խոստանայ.
ապահո՞վ ես այս վայրկեանին վրայ:

Եթէ անմեղ ես, եթէ չես մեղանշած,
եթէ մաքրութիւնդ անեղծ պահեր ես մեր-
ձեցիր Ս. Հաղորդութեան՝ միշտ անմեղ
ու մաքուր մնալու համար. մերձեցիր
սուրբ փեսային իբրեւ հարս մը սուրբ՝ ա-
նոր շնորհքով միշտ սուրբ մնալու հա-
մար: Իսկ եթէ արատաւորուած ես, խոս-
տովանանքէ յետոյ, ընդունէ՛ կենարարին
մարմինն ու արիւնը՝ զօրանալու և այլևս
չմեղանչելու համար: Ճաշակէ՛ անոր ա-
նարատ մարմինը, խմէ անոր սուրբ ա-
րիւնը, և սորովէ մնալ միշտ մաքուր,
ժողովալ և ողջախոհ: Որքան ստէպ, այն-
քան լաւ: Յուզա ալ հաղորդուեցաւ, բայց
սրբապիղծ: Սրբուելու տեղ աւելի ազոտ-
տեցաւ ան, մեռաւ հողաւ ու քիչ յետոյ
մեռաւ նաեւ մարմնով: Մի՛ նմանիր Յու-
դայի: Հետեւէ՛ սիրոյ աշակերտին՝ Յով-
հաննէսին, դի՛ր գլուխդ Յիսուսի սրտին
վրայ անմեղութեամբ ու մի հեռանար ան-
կէ անմաքրութեամբ:

ԿՈՒԶԵՄ

Ֆրանկոպաններու ղզեակին վրայ
գրուած է «Decrevi», այսինքն՝ սրոյնցի՛

կ'ուզեմ. Այս խօսքը պէտք է գրուի նաեւ
մեր հողույն ղզեակին վրայ: Ուր խնդիր
է՝ անմաքուր հողին մեր սրտէն վանելու,
ապագային մէջ մաքուր ապրելու և կա-
րեւոր բան մ'ընելու, հոն հարկաւոր է
անպայման հաստատուն որոշում. կամքն
արդէն զործին կէսն է: Անոնք, որոնք
միշտ կը հեծնն՝ «կ'ուզէի, կը ցանկայի»,
բան մը չեն կարող ընել: Այսպէս պատա-
հեցաւ նաեւ Ս. Օգոստինոսին: Կիրքերը
փսփսացին երկարատեւ անոր ականջէն
վար, «վա՛ղը, վա՛ղը, ի՞նչպէս առանց մե-
ղի պիտի կարենաս ապրիլ»: Որքան որ
թոյլօրէն ունկնդրեց այդ ձայնին, մնաց
դերի կիրքերուն: Սակայն երբ սթափե-
ցաւ և զոչեց. «Այս և այն կրցան, դուն
ինչո՞ւ ո՛չ՝ Օգոստինոս», արդէն յաղթաւ
նակը տարուած էր, շղթաները խզուած
էին, և շարունակ մեղանչողն դարձի եկաւ
ու եղաւ լուսաւոր առող մը եկեղեցւոյ
երկինքին սուրբերուն մէջ:

Եւ ստուգիւ «կուզեմ»ը, ուժեղ խօսք
մըն է, զոր երբ մէկը լրջօրէն ու հան-
դարտ արտասանէ, կրնայ երկնի առողերը
խելի իրենց տեղէն» (Հալմ): Եւ որքան
արգասաբեր էր Օգոստինոսի այս «կու-

գեմ, հիմայ կը սկսիմ շը: Փոքրիկ տերմ-
նահատիկէն, զոր Աստուծոյ շնորհքն ա-
նոր սրտին մէջ ձգեց, և նա բարի կամ-
քով զայն առաւ, ոչ թէ միայն իր սուրբ
կեանքին ու գործունէութեանը ծանր
հասկն տառաջաւ, այլ և անսահման թուով
արտեր մշակուեցան, որոնք ի-
րենց օսկեղէն ալիքներովն 17 դարերէ ի
վեր եկեղեցւոյ ազարակը կը զարդարեն և
Աստուծոյ որդիներէն միլիոնաւորներ կը
հրճուեցնեն ու զանոնք կը սնուցանեն:
Երկու բան հարկաւոր է հաստատուն կամ-
քի օրհնութիւնաբեր որոշումի համար՝
Աստուծոյ շնորհքն ու անհատական գոր-
ծակցութիւնը: Առաջինը պիտի ստանաք
Աստուծմէ աղօթքով, իսկ երկրորդը ձեռք
պիտի ձգենք անձնուրացութեամբ և կամ-
քի կրթութեամբ:

Երիտասարդ մը Աւագ ուրբաթ օրը
կը նայէր խաչին վրայ մեռնող Յիսու-
սին: Այն մտածութիւնը, թէ ի՞մ մեղ-
քերս ալ ասոր պատճառ եղած են, զին-
քըն այնքան յուզեց, որ առաջադրեց ա-
ւելի մեռնիլ քան անգամ մըն ալ ծանր
մեղք գործել: Եւ ա՛յնքան լուրջ էր իր
որոշումը, որ մազաղաթի մը վրայ իր ա-

րիւնով հետեւեալ տողերը գրեց. «Ո՛վ
Աստուած իմ, երբ կը տեսնես քու ամե-
նազիտութեամբդ՝ որ անդամ մը դժբախ-
տութիւնը պիտի ունենամ ծանրապէս մե-
ղանչելու, տո՛ւր ինծի որ կանխաւ ըլլամ
չորս կտոր»։ Տարի մը յետոյ ծագեցաւ
Գերմ-Յրանսական պատերազմը: Երիտա-
սարդը քահանայ եղած էր այս ժամանա-
կամիջոցին: ԲելՖոր ձակատին մէջ, որուն
կանչուած էր իբրեւ զինուորական քահա-
նայ, իրապէս չորս կտոր եղաւ: Անոր
կուրծքին վրայ գտնուեցաւ պատառ մը,
մէջն ալ մազաղաթը վերոյիշեալ խօսքով:
Աստուած անոր ձայնը լսած էր:

Բնական է որ մարդ իր ձեռքէն եկա-
ծըն ընէ, ասոր համար Աստուած մարդուս-
րնական կարողութիւններ շնորհած է: Ա-
մէն ատեն մեծամեծ առաջադրութիւններ
չենք կրնար դնել, սակայն պէտք ենք
զանոնք ստէպ նորոգել ու արծարծել, և
մեր կամքը փոքր հրահանգներով զօրա-
ցընել: Կամքը հրահանգելու և զայն կըր-
թելու լաւ միջոց է՝ ճշգրտաւ ըլլալ առ-
տու ելլելու մէջ, կոչման գործերն, օր-
ուան սովորական զբաղումներն և խոս-
տումը ճշդիւ կատարել: Մշտակաթ կա-

թիւներ կը ծակեն քարը: Յարասն հրահանգը կը զօրացնէ կամքը, կը կազմէ նկարագիրը, կը կերտէ կատարեալ ու ազնիւ մարդը: Փրկիչն ըսած է. «Եթէ կ'ուզես ըլլալ կատարեալ», եւ հաղարաւորներ պատասխանեցին վճռապէս. «Կ'ուզենք»: Եւ եղան: Ով որ կ'ուզէ կուտակրօն ապրիլ, կրնայ ապրիլ: Ով որ կ'ուզէ ամուսնութեան մէջ երջանիկ ըլլալ, կրնայ ըլլալ: Կամքը կայ եւ շնորհքը չի պակսիր:

ՓԱՆԻՐ

Օր մը պատանի մը, որ երկար տան մեղքի մէջ ապրած էր, եկաւ ինկուս Ս. Օգոստինոսի ոտքը, եւ աղերսեց. «Մեծ եպիսկոպոս, մեծ վարդապետ, զիչեք ցնդեկ կը նեղուիմ անմաքրութեան հոգիէն: Կը խնդրեմ, ըսէ՛ ինծի, ի՞նչ ընեմ մեղքէն ազատելու համար: Պատրաստ եմ ամէն բանի»: Սուրբը պատասխանեց. «Որդեակ, փախուստէն զատ չունիս ուրիշ ոչ մի միջոց. փախի՛ր մեղքի առիթէն»: Պատանին հետեւեցաւ անոր խորհուրդին, թողուց իր ընկերները, նուիրուեցաւ ազօթքի ու գործի եւ իբրպէս գինքը թո-

ղուցին ծանր փորձութիւնները: Այն տան ոտքերին եկաւ հարցնելու թէ ասկէ վերջ ի՞նչ ընելու էր: Երանելին ըսաւ. «Յօսքս նոյն պիտի ըլլայ, փախի՛ր ու փախի՛ր, միայն փախուստով կրնաս այս մեղքէն ազատիլ, հարիւր անգամ եթէ հարցնես, հարիւր անգամ ալ պիտի ըսեմ. փախի՛ր»:

Սիրելի ընթերցողս, նոյնը կ'արժէ մեզի համար ալ: «Փախի՛ր»ը, հասկնալու է ընդարձակ մտքով. ո՛չ թէ միայն մեր ձառք առիթէն խոյս տալու է, ոչ թէ միայն գէշ բանի նայելէն, գէշ բան լըսելէն կամ կարդալէն, այլ մեր միտքն ու երթւեկայութիւնը պէտք ենք հեռացնել այն ամէն բանէ, որ կրնայ վտանգաւոր ըլլալ մեզի համար: Հոգեպէս ու մարմնապէս պէտք ենք այնպէս մը ուրիշ բաներով զբաղած ըլլալ, որ ժամանակ չունենանք փորձութեանց ուշադիր ըլլալու: Եւ երբ անոնք սաստկօրէն զարնեն մեր սրտին դուռը, այն ատեն ալ անոնց համար չգտնուինք տունը, երթանք Աստուծոյ, բաղինք ուրիշ բանով կամ հետաքրքրական գիրք մը կարդանք:

Ահա լաւագոյն միջոցը անմաքրութեան փորձութիւններու յաղթելու:

ՆԱՅՈՒԱԾՔԸ

Ի՞նչչափ հրաշալի է աչքը: Ամբողջ աշխարհը կը ցուայ անոր մէջ: Իսկ եթէ մաքուր է՝ նաեւ երկինքը: Այո աչքը երբեմն զԱստուած ալ պիտի տեսնէ, և այս աստուածատեութիւնն է մեր յատուկ վախճանը: Այս պիտի կազմէ մեր յաւիտեանական երանութիւնը: Եւ ճիշդ հոս է որ կ'արժէ «Corruptio optimi pessima», խօսքն. չկա՛յ յոռի բան մը, քան՝ երբ լաւագոյնը կ'ապականէ և գէշի կը գործածուի: Աչքը կրնայ գէշին, անմաքուրին ուղղուիլ և զայն ներս առնուլ, եւ այն ատեն կը բնայ դիւրաւ Ս. Գրքին ըսածն ըլլալ «Աչքով՝ մահը հոգիին մէջ կը մտնէ»: Աչքի մէկ հետաքրքիր ակնարկ մը կրնայ ամբողջ կեանքիդ մէջ քեզի հետեւիլ, և աղբիւր ըլլալ բաղմաթիւ փորձութիւններու: «Նայուածքին պատկերը կը հանգչի մշտապէս երեւակայութեան կարողութեան մէջ: Լսուածն ու կարգացուածը կրնայ աներեւելութեանալ, այլ իրերու յիշատակը դիտակից ուշադրութեամբ աչքին մէջ լուսանկարուած է և չանհետանար»:

Ով որ մաքուր կ'ուզէ ապրիլ, պէտք

է իր աչքերը սանձէ:

Եթէ պատահաբար վատագուոր բան մը տեսար, երկրորդ անգամ մի՛ նայիր անոր: Մտածէ Աստուծոյ վրայ, որ ակնարկդ կը տեսնէ և մեղուցումդ պիտի վարձատրէ: Իւրաքանչիւր այսպիսի յաղթութիւն կը զօրացնէ կամքը և կը նպաստէ նկարագրի կազմութեան:

«Երանի՛ անոնց որ սուրբ են սրտով, վասն զի անոնք զԱստուած պիտի տեսնեն»:

ԳԷՇ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Գէշ ընկերութեամբ ու գէշ զրքերով կը մոլորի երիտասարդութեան մեծ մասը: Ճիշդ խօսք մըն է. «Էսէ՛ ինծի թէ՛ որսւն հետ կը կենակցիս, և ես պիտի ըսեմ, թէ դուն ով ես»: Գէշ ընկերութիւն: Մաքուր անարատ խնձոր մը դի՛ր փտած խնձոր: Ներու մօտ և քիչ յետոյ ան ալ կը փռի: Օրինակ մը: «Մօտերս կը գտնուէի, կը պատմէ մէկը թերթի մը մէջ, պատանի մը դադադին առջև. պատանի մը, որ Աստուծմէ օժտուած էր հրաշալի տաղանդով, որ իր ծնողին ուրախութիւնն էր և մեծ յոյսեր կը ներշնչէր: Սակայն դժբախտա-

բար ինկաւ քաղաք մը, ուր անպիտան մոլորեցուցիչը թաւնաւորեց անոր անմեղ սիրտը և մոլութեան անսովթ ճամբաները քաշեց դայն: Ասոր հետեւանքը եղաւ նամակ նամակի վրայ դրամ ուղել, և ապա ծանուցանել, թէ հիւանդութեան պատճառով չէ կարող ուսումները շարունակել: Հայրը քաղաք փութաց, և մեծ ցաւով տեսաւ իր երբեմնի քաջառաջը տղուն, հիւանդանոցին մէջ, հոգւով ու մարմնով հիւծիլն ու մաշիլը: Ինչ յետոյ, դորձած մեղքերուն հետեւանքները վերջ տուին անոր կեանքին:

Այս մէկ օրինակն է այն անթիւ և լիատարբներէն, որոնք զէշ ընկերութիւններու մէջ կ'ապականին: Եթէ կ'ուզես մաքուր մնալ՝ փախի՛ր ապականած ընկերներէ, ինչպէս փանաթխտէ: Եւ ի՞նչպէս կարելի է անպիտան մէկը ճանչնալ: Թոշունը կը ճանչցուի իր երգէն, և անմաքուրն իր խօսքերէն, իր կատակներէն ու իր երգերէն: Եթէ գոնուիս անանկ պարագայի մը մէջ՝ որ ոչ վայել խօսքեր լսելու ռաիպուիս, գտնէ մի՛ մասնակից իր այգպիսի խօսակցութիւններու: Թո՛ղ այգալտատ ձայները մէկ ականջէդ մտնեն և

միւսէն ելլեն: Եթէ ազատ ես՝ ասանկ մարդկանէ խոյս տուր: Պիտի ծաղրե՞ն զքեզ: Մի՛ վախնար, թո՛ղ ծաղրեն, այլ վախցիր անմաքութենէն, և հոգեւոր մահէն: Այգպիսի լաւ ընթացքով ուղղէ՛ նաև ուրիշներու գէշ ընթացքը:

ԼՍԻ ԲՍՐԵԿՍՄՈՒԹԻՒՆ

Հերգէր բազմազանը, իր բանաստեղծութիւններէն մէկը՝ «Փրկուած երիտասարդը» կը սկսի այսպէս. «Մարդկային դեղեցիկ հոգի մը գտնելը շահ է, աւելի մեծ շահ է սակայն դայն պահելը, բայց ամենամեծ շահն է փրկել դայն, որ արդէն կորսուած էր»: Ծշմարիտ բարեկամ մը կը նայի աւելի իր բարեկամին անմահ հոգւոյն, քան անոր արտաքինին: Ծշմարիտ բարեկամութիւնը կը կայանայ աւելի հոգւոյն աղդականութեանը մէջ: Չկայ աւելի գեղեցիկ բան, քան երբ երկու պատանիներ սուրբ բարեկամութեամբ իրարու կապուած՝ իրարու ցաւն և ուրախութիւնը բաժնելով, ուսման և առաքինութեան հետամուտ կ'ըլլան: Այսպիսի բարեկամութիւն մը զլիաւորաբար երկու յատկու-

Թիւն ունենալու է: Դուռն, իբրեւ բարեկամ, պէ՛տք ես ըլլալ նման աղամանդի և մազնէսի: Աղամանդի նման մաքուր, պայծառ, թափանցիկ, բայց և հաստատուն և նկարագրի տէր, Իսկ մազնէսի նման ձգող, սիրալիք ու շահող՝ համեստութեամբ քաղաքավարութեամբ, անձնուրաց պատրաստակամութեամբ և զոհարեցողութեամբ: Հօգիդ պէտք չէ որ բարեկամութեամբ բան մը կորսնցնէ, այլ աղամանդի նման յղկուելով պէտք է աւելի փայլի: Աղամանդը դարդ չէ միայն այլ և հատոց է: Եթէ կը տեսնես որ բարեկամութիւնը ըզգայնութեան կը տանի, այն ատեն ա՛լ մազնէս չես կրնար ըլլար: Եղիւր հատու աղամանդ մը և կտրէ զգայական կապերը:

ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՁ

Ի՞նչ որ իր բարոյական ուժին վրայ վստահացած չար առիթներէ խոյս չի տար այնպիսին կը ստիպուի որ մը զղջումով ըսելու. «Երբեք չէի կարծեր, թէ մարդ այնքան տկար ըլլայ»: Ս. Օգոստինոս իր Ալպիոս բարեկամին դժբախտ անկումը կը նկարագրէ հետեւեալ կերպով:

Օր մը, ճիշդ սուսերամառաիկներու զարնուրելի կոխը տեղի կ'ուսննար: Ալպիոս իր բարեկամներէն ոմանց կը հանդիպի, որոնք ամփիթատորն կ'երթային: Ասոնք կէս մը կառակելով զինքը կը շըրջապատեն, և երբ ան կ'ուզէ տնոնցմէ հեռանալ, բարեկամութեան կապով զինքը հոն կը քաշեն իրենց հետ միասին: «Լաւ կը պոռայ Ալպիոս, մարմինս քաշեցիք, սակայն կամքիս վրայ իշխանութիւն և կարողութիւն չունիք: Ներկայ պիտի ըլլամ մարմնով, սակայն աչքով և հոգեով բացակայ»: Ասոր վրայ բարեկամները մեծապէս կը հետաքրքրուին, ու կ'ուզեն փորձով տեսնել, թէ արդեօք իր այդ առաջադրութիւնը պիտի յարգէ: Լաւ տեղեր կը զբաւեն և կը նստին: Չորս կողմը արեան ծարաւ կը նշմարուէր: Իսկ Ալպիոս կը փակէր իր աչքերն և կ'արդիւնէր իր հոգւոյն մարդասպանութեան մասնակցութիւնը: Սակայն ափսոս ականջը միայն փակ չէր: Երբ կռուողներէն մէկը կը տապալի . . . կը բանայ աչքերը . . . կը տեսնէ վէրք և արիւն, և կը ծծէ ան: զթութիւնն ինչպէս գազան մը որ կը լգէ արիւնը: Կ'ուրախանայ ու կը գի-

նսվնայ սպանութեան սիրով: Այլ ևս չէք
զանազանութեան, զինքը շրջապատող ամ-
բոխէն: Եւ փոխանակ ամփիթատրոնը զըզ-
ուանքով թողու՝ կը սիրահարի անոր և
կ'ըլլայ անոր ամէնէն եռանդուն այցելու-
ներէն մին: Այսպէս Աւպիտոս, Հռոմի մէջ
ամփիթատրոն յաճախելու իր հին մոլու-
թեան մէջ կ'իյնայ, որմէ տարիներ յառաջ
կարկեղան եղած միջոցին հեռացեր էր:

Որքան երկատասարդներու պատու-
թիւնն է այս, որոնք կորսովը չեն ունե-
ցած մերձաւոր բռնութեն, վատնգուտը ան-
ձէ, ընկերութենէ, թատրոնէ, շարժա-
պատկերէ և այլն խոյս տալու:

ՀՈԳԻՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Թուեալութեամբ եմ երգես:

Եւ ի՞նչպէս կրնայի՞ն տարբեր ըլլալ անոնք

Հարիւրաւոր ու հազարաւոր հնդի-
նականեր Հայնէի ձայնակցելով կարող են
բսել. թէ "իրենց երգերը, վէպերն ու
թատրոնները թունաւորած են, և ի՞նչպէս
կրնային տարբեր ըլլալ": Այո՛, այս գրող-
ներէն շատերը խմեցին ու կը խմեն ա-
ռատորէն մեղքին թոյնը և կը մատուա-

կեն իրենց ընթերցողներուն՝ ինչ որ "եռ-
րապէս զգացին և ապրեցան՝ իբրեւ մտքի
սնունդ": Անոր հետեւանքն է ընթերցո-
ղին, մանաւանդ պատանեկութեան թու-
նաւորումը:

Տասնուչորս տարեկան աղջիկ մը սի-
րով կը կարդար սիրահարական թերթեր
ու գրքեր: Հայր ու մայր ստէպ տնէն կը
բացակայէին և աղջիկը տունը կը մնար
առանձին: Երբ օր մը մայրը տուն դար-
ձաւ, սարսափահար տեսած բանէն՝ ինկաւ
աղջիկուն մօտ: Վերջինս երեսը գետնին՝
մեռած էր: Ոստիկանութիւնը, որ փու-
թացած էր դէպքին վայրը դառաւ, պահա-
րանին վրայ հակադրօնական և անբարո-
յական գրքեր, Գէշ վէպերու ծրարէ մը
բարձիկ շինած էր իրեն օրիորդը՝ նոյնին
վրայ մեռնելու՝ շնչանդձ ըլլալու համար:
Անոր մօտ դաժնեցեալ թղթեակ մը, սրուն
վրայ մատիտով գրուած էին սա խօսքերը.
"Զիս կը սպաննեմ: Հօրմէս ու մօրմէս
խնդրած միակ բանն է, որ մարմինս եկե-
ղեցեայ դռնէն ներս չմտցուի": Անբարո-
յական գրքերու վրայ փռուած այս աղ-
ջիկը միթէ պատկերը չէ՞ գէշ գիրքերով
թունաւորուած երկատասարդութեան:

Եթէ կը ցանկաս աճեալ մնալ կամ
բլլալ, պէտք չէս կարդալ գէշ ու վատն-
գաւոր գրութիւններ: «Գէշ գիրք կարդա-
ցողը, կ'ըսէ Ս. Յերոնիմոս, ինքնին իր
կուրծքին տակ կը ծրարէ օձ մը»: Գուցէ
ըսես. «Բայց ես գիրքները կը կարդամ գե-
ղեցիկ լեզուին, դասական ոճին համար»: Կը
պատասխանեմ. «Կը հաշակէի՞ր համեղ
կերակուր մը՝ գիտնալով որ անոր մէջ
թոյն դրուած է»: Բաց աստի դասական
ոճով գրուած լաւ գրքեր պակաս չեն. և
ինչպէս դարձեալ վերոյիշեալ սուրբը կ'ը-
սէ. «Պէտք չունիս ոսկին աիգմին մէջ
փնտռելու»: Հետո՛ւ գէշ ու վատնգաւոր
ընթերցումներէ. կարդա՛ միայն լաւը,
անուանին և քեզի յարմա՛ր եղողը:

Ինչպէս գէշ գիրքը չարին կը տանի,
նմանապէս լաւն ալ դէպ ի բարին ու դէ-
պի լաւը կ'առաջնորդէ: Կարդա՛ զա՛յն:*)

*) Կը յանձնարարեմ կարդալ «Ուսում-
նարան» դպրոցական ամսագրի մէջ (1932-933)
հրատարակած «Ամբողջ մարդ մը եղիր» եւ
«Քողովարարութեան դասեր» յօդուածա-
շարերս:

ԳՈՐԾԱԿՅՈՒԹԻՒՆ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՄԵՋ

Ճանիճներու և կեցող՝ կայուն ջու-
րերու մէջ կը վխտան անթիւ անմաքուր
զեռուներ: Այսպէս ալ լի են պարապ՝ ան-
գործ պատանիին մէջ անմաքուր մտածու-
թիւններ և ցանկութիւններ. «Պարապ բո-
ւլէին կը գործէ գէշ հոգին» կ'ըսէ Շիլլէր:
Ամէն մոլութեան սկիզբն է պարապու-
թիւնը. Այս պատճառաւ Ս. Յերոնիմոս,
փորձութիւններու դէմ իրմէ միջոց խըն-
դորող պատանիի ըսաւ. «Միշտ բան մը
ըրէ՛, որ սատանան զքեզ պարապ չգտնէ»:
Սուրբն ինքնին առած էր այդ միջոցին
փորձը: Կիրքին հուրը մարելու համար
չատ պահք պահեր էր, արիւն գալու չափ
ձողկած էր ինքզինքը, և ուրիշ խոտու-
թիւններ գործադրած: Սակայն անօգուտ.
Այն ատեն ամբողջ էութեամբ կը նու-
իրուի երրայնցեմէն լեզուն սորվելու և
այս միայն իրեն կ'օգնէ:

Այլատանքը երկու կերպով փորձու-
թիւններէ զմեզ կը պաշտպանէ: Նախ մեր
միտքն ու երեւակայութիւնը կը զբաղե-
ցնէ և ժամանակ չենք ունենար գէշ բա-
նի վրայ մտածելու, և երկրորդ մեզի

բարձրագոյն և ազնուականագոյն հըր-
ճուանք կը պատճառէ: Աշխատիլն ուրիշ
բան չէ՝ եթէ ոչ Աստուծոյ ստեղծագոր-
ծութեան ծրագրին իրականացումին գոր-
ծակից ըլլալ: Աստուած տիեզերքի մեծ
տունն իր հիմնական գծերովը յօրինած է,
սակայն մէկ անգամէն զայն շինած՝ ի
զլուխ հանած չէ: Ան պէտք է բնական
կարողութիւններու օգնութեամբ զարգա-
նայ ու լրանայ: Ամէն մարդ պէտք է մաս-
նակցի ա՛յդ ծրագրին մէջ: Այո՛, այո է
քու կեանքիդ կոչումն ու գործը: Հետե-
ւաբար աշխատանքը՝ իրական պաշտօն
մըն է Աստուծոյ: Ան գործնական նուիր-
ումն է Աստուծոյ կամքին, ներքին ու
արտաքին մարդուն բնծայումն է իր Աս-
տուծոյն, ստեղծողին և Տիրոջը: Մարդ
պէտք է աշխատի սիրով և յօժարակամ,
և Աստուած կ'օրհնէ վաստակը, և աշխա-
տասէրին սիրտը կը լեցուի խնդութեամբ:
Արդէն աշխատելու համար հարկաւոր է, որ
մէկը ծրագրով ու կանոնաւոր աշխատի:
Պէտք է ունենալ օրը լեցնող օրա-
կարգ մը, և հետեւիլ անոր խղճամիտ
կերպով:

ԿԵՍԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

«Մարդը կ'աճի կը զարգանայ իր մեծ
նպատակներովը»: Ճիշդ խօսք: Շատ կա-
րեւոր է որ ընտրես կոչում մը: Գաղափա-
րական մը, կեանքի նպատակ մը և անոր
նուիրես անվերապահօրէն՝ ամբողջ սէրդ,
բովանդակ սյծդ և ժամանակդ: Հարկաւ
Աստուած զքեզ զեղեցիկի մը, մեծի մը
կոչած է: Աշխատէ զանեւ ու ճանչնալ
կոչած է: Աշխատէ կեանքի մեծ վախճանի և
զայն: Առանց կեանքի մեծ վախճանի և
ձգտումի՝ չկայ երջանկութիւն և գոհու-
նակութիւն: Շատ մը ջլաշիններ անոր
համար հիւանդ են, կ'ըսէ Մակինովսքի,
որովհետեւ պարտականութեան կատարման
ճշմարիտ ու ճիշդ շրջանակը կը պակսի:
Իրենց պատկերացումներն ու երեւակա-
յութիւնները մոլոր ձամբաներէ կ'երթան,
որովհետեւ անոնց ուղղութեամբ են: Անոնց
կեանքը կ'անցնի առանց զոհուելակու-
թեան, վասն զի ոչ մի տեղ անհրաժեշտ
են, հինգերորդ անիւ մը, կառքին վրայ
արժանիք չներկայացնող անձնաւորու-
թիւններ:

«Բարձր օկըրունքներէ ծնունդ կ'առ-
նուն կամքի ու բախաշատ եւ ինքնազուտի

ձգտումները: Չենք կարող հանգչել, մինչև որ մեր պարտքերը չզրուենք, և բարձր զաղափարականն, որոնք մեր առջև կը սաւառնին, զմեզ չօգեւորեն: Անձնանուիրում ու ընծայում, կորով և յարասեռութիւն, մեռուցում և համբերութիւն բարձրագոյն բարիքներու համար, ա՛յն ատեն միայն կ'աճին, երբ կամքը սիրով կը հետապնդէ իր նպատակը, իր վախճանը: Այսպէս կարելի է երթալ դէպի աստղերը: Այս է մեծ մարդերու ճամբան: Անոնք ապրեցան ու մեռան մեծ գաղափարականի մը իրենց կեանքի նպատակակէտին համար:

Ոտանաւոր մը առանց գաղափարականի ջիղ ու շունչ չունի: Երիտասարդ մը առանց կեանքի բարձր նպատակի՝ զարուհ է առանց ծաղիկի, երկինք մը առանց աստղի: Երիտասարդ մը, որ լեցուն է և ոգեւորուած բարձր և գեղեցիկ զաղափարականով, այնպիսին ամէնէն՝ գեղեցիկ բանաստեղծութիւնն է, ամէնէն փառաւոր գեղաքանդակը, զարգացած ու տիպար առջնորդն՝ իր համազգիներուն: Հետեւաբար աղօթէ և խորհրդածէ մինչև որ յայտնապէս ըմբռնես կոչումդ: Ան է

քու կեանքիդ ու երջանկութեանդ առաջը: Մշտապեւ աչքդ անոր յառելու և անկէքու ճամբուդ լոյսն ընդունելու եռփոքրիկ քայլերով ամէնէն բարձր սարերը կ'նկեն: Կեանքի բարձր նպատակին յատեւ ջանքով կարելի է հասնիլ: Առաջ յագնսութեան և կուսի չէ կարելի հոն ժամանել:

ԳԵՏԻՆ ՎՐԱՅԷՆ

Հարկաւ, սիրելի պատանի, հոգիդ տնձկանօք կը նայի առաքինութեան և մաքուր հոգիներու արեւոտ դաւառին. կ'ուզեմ ըսել՝ բարձր գաղափարականն: Սակայն կը լսես գետին որոտումն ու մըռնչիւնը: Այո՛, կեանքի գետին, կիրքի գետին: Եւ այս գետէն պէտք է որ ամէն մարդ անցնի: Դո՛ւն ալ:

Բայց ի՛նչպիսի զարհուրելի կեանք կը պարզուի հոն մեր աչքերուն առջև: Հաղարաւոր մարդիկ ամէն հոսակէ ու վիճակէ, զլիաւորաբար անթիւ պատանիներ ինկած են ալիքներու մէջ և ամենի յորձանքներէ կը քշուին ու կը տարուին: Ամանք ցաւով և յուսահատութեամբ կ'դիտեն եզերքը: Ոչ մէկ ջանք սակայն կը

Թափեն յորձանքէն աղատելու: Անխու-
սափելի է անոնց կորուստը: Ուրիշներ
գեռ ևս կ'ոգորին ալիքներու հետ ու կը
ջանան ջուրին երեսը մնալ լողացող տախ-
տակի մը կամ թուփի մը կառչելով: Սա-
կայն կորովէ ու յարատեւութենէ զուրկ
են, և ալիքի ամէն մէկ հարուած զանոնք
ալ կ'առնէ կը տանի: Պիտի աղատի՞ն
արդեօք: Գուցէ թէ պիտի ըլլան ըսող-
ներ. «Հաղարաւորներու հետ ի՞մ մա-
կոյկս ալ ընկղմեցաւ» (Բրենտանոյ):

Կան սակայն անհատներ ալ, որոնք
իրենց բովանդակ ուժով գետն ի վեր կը
լողան, կ'ոգորին ալիքներու դէմ՝ կորովով
և յարատեւութեամբ, իրենց նետուած ա-
մէն լաստափայտ բռնելու կը ձգտին և չեն
հանգչիր՝ մինչև որ յաջողին ամբ հասնիլ:

Սիրելի ընթերցող, ասոնցմէ ո՞ր
դասին կը պատկանիս դուն. անոնց, ո-
րոնք թէև կիրքի գետին մէջ չեն ուզեր
կորսուիլ, բայց և ո՛չ մէկ ճիգ կը
թափեն ու ո՛չ մէկ միջոցի կը ձեռնարկեն:
Եթէ այսպէս է, այն ատեն կորսուած ևս
անվրէպ, և այն քու յանցանքովդ:
Կամ թէ անոնց, որոնք թէև մէկ կամ
միւս միջոցը կը դարձածեն, բայց ոչ լա-

ւազոյնն ու հարկաւորագոյնը, և կամ
զանոնք չեն դորձածեր վճռալիանօրէն ու
յարատեւօրէն: Գուցէ կ'աղօթես, այլ ցան-
ցառ կը մերձենաս Խորհուրդներուն, չա-
կը տեսնես, որ այս ինչ գիրքը կամ այն
ինչ զղայական բարեկամութիւնը կամ
ընկերութիւնը և կամ միջավայրը վտան-
գաւոր է քեզի համար, և սակայն ոյժը
չունիս այդ առիթը վերցնելու, փորձու-
թեան դէմ չես մաքառիր սկիզբը կորո-
ւով, և այսպէս ան կը զօրանայ և կը
զգեսնէ զքեզ: Եւ կամ երբ ճակատա-
մարտը կը սաստկանայ և երկար կը տևէ,
թէպէտ անոնց քու յանցանքիդ, այն ա-
տեն արիութիւնն ու յարատեւութիւնը
կը պակսին, որոնք միայն յաղթանակը
կը բերեն: Մէկ խօսքով կը պակսի վճռա-
կան կամքը, որ ամէն գնով կրնայ կոր-
ծանել թշնամին և պատրաստ է ամէն զո-
հի և ամէնէն դժուարին միջոցն ալ գոր-
ծածելու: Եւ սակայն հարկ անհրաժեշտ է
այս, եթէ ամէն պատերազմներու այս
ծանրագոյնէն կ'ուզես յաղթական ելլել
ու մնալ:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԴԻԻՑԱԶՆԵՐ

Այսպէս կուեկցան ու մաքառեցան Բրիտոսի սուրբերն ու պատերազմիկները: Իրենց մարմնոյն ախրանալու համար եղան անոնք սակաւակեր ու սովաւաքուն, քրձազդեաց ու խորադնազգեստ, ձաղկելով ինքզինքնին: Յանկութեան հուրը կսփեցնելու համար Ս. Փրանկիսկոս մը փուշերու մէջ կը տապալէր, Ս. Բեռնարդոս մը ինքզինքը կը ձգէր կէս մը սառած լճի մը մէջ և հաղարաւոր վեհանձն հոգիներ կը թողուին իրենց ունեցածը և կը քաշուէին անապատներ կամ վանքեր տեսնելով որ աշխարհի մէջ չէին կարող մաքուր ապրիլ: Այլ այս ապականած աշխարհի մէջ ալ անպալան չէին դիւցազն հոգիներ:

Նկատենք հոս անոնցմէ մի քանին: Վարժարանի մը մէջ աշակերտ մը կը մօտենայ փաքրիկի մը՝ զինքը համբուրելու դիտաւորութեամբ: Պզտիկը սակայն կը կանխէ զինքը, և անոր երեսօն շառաչուն ապտակ մը կ'իջեցնէ: Ահա դիւցազն մը:

Աւստրիական զինուորական վարժարանին մէջ 1895 ին կ'ապրէր 14 ամեայ հրեշտակաման մաքուր պատանի մը: Զգոյշ էր ան ու քաջ, և չէր թողուր որ զինքը մոլորեցնեն: Օր մը սակայն դժոխքի արբանակները կը յարձակին անմեղ պատանւոյն վրայ, զինքը բռնի մեղքի ըստիպելու համար: Երբ կը տեսնէ պատանին որ ուրիշ միջոց չկայ իր անմեղութիւնը պաշտպանելու՝ զրպանէն կը հանէ գանակ մը, և յարձակոյններէն մէկը կը վիրաւորէ: Բնական է թէ իր այս տարաքին համար կ'ամբաստանուի: Սակայն վարժարանի վարչութիւնն ոչ միայն զինքը չի պատժեր, հապա նաև հրապարակաւ եւս զինքը այս քաջութեան համար կը դրուատէ:

Նապոլիի մէջ 1893 Սեպտ. 12 ին մեռաւ 18 ամեայ Աննա Վարդուհին իբրև մարտիրոս մը անմեղութեան: Այն չար մարդուն, որ կ'ուզէր իր սրբութեան շուշանը յափըշտակել, պոռաց երեսն ի վեր. «Աւելի սիրով մեռնիլ, քան զԱստուած թշնամանել ու անմեղութիւնը կորսնցնել»: Կատաղին լախտով մը անոր կը զարնէ և զինքը

գետին կը տապալէ: Վարդուհի իր ստացած մահացու վէրքերէն երկու օր յետոյ կը մեռնի, և կը թաղուի փառաւոր թաղումով: Փառաւոր թաղում մը չէ, այլ և յաղթանակ ու պառկ կ'ունենաս դուն ալ, եթէ մշտապէս մաքառես անմեղութեան ու մաքրութեան համար, որոնց համար քաղմաթիւ հայ աղջիկներ ու պատանիներ զիւցաղնօրէն զոհեցին իրենց ծաղիկ կեանքը: Ս. Բեռնարդոս ըսեր է. «Ողջութեան թիւնը անարիւն մարտիրոսութիւն է»:

ԵՐԿՆԱՅԻՆ ԻԴԷԱԼ ՄԷ

Սուրբերուն մէջէն ամենասիրելի և յարմար օրինակը պատանիներու համար է և կը մնայ Մարիամ, ամենամաքուր կոյսը: Անոր պատկերը միշտ ըլլալու է մեր առջև:

Այս կ'ըլլայ երբ զՄարիամ լաւ կը ճանչնանք: Ոչ մէկ կոյս աշխարհի վրայ անոր նման զեղեցիկ, մաքուր և սիրելի է.

Իտալիայի մէջ կ'ապրէր իշխան մը: Երբ հարցուեցաւ իրեն թէ՝ ի՞նչպէս առաքինական այդ կեանքին հասած էր, պատասխանեց. «Ստէպ Ռաֆայէլի Աստուա-

ծամօր պատկերները նկատեի եմ, ինչպէս և ուրիշ նշանաւոր վարպետներու: Ասկէ ես իմ մէջս նկարած եմ Աստուածածնի պատկերը, աւելի քնքուշ ու սիրուն քան որ նկարիչ մը կարող է: Մարիամու այս պատկերն իմ մէջս կը զմայլեցնէ զիս, և զիս կը պահպանէ մեղքէն, որովհետեւ հոգևոյս կը ցանկամ անոր սկզբնաղբը տեսնել երկինքի մէջ»:

Չափազանց կարեւոր է և օգտակար, որ մեր սրտին մէջ նկարենք Փրկչին և և Աստուածամօր պատկերները: Ամէն երեւակայական պատկեր իրականութենէ շատ վար կը մնայ, այնքան փառաւոր է Ս. Գրքին մէջ Հոգւոյն սրբոյ զծած Մարեմայ պատկերը՝ «Կին մի արկեալ զիւրեւ զարեգակն և լուսին ի ներքոյ ոտից նորա, և ի վերայ գլխոյ նորա սլակաստեղաց յերկոտասանից» (Յայտ. ԺԲ. 1).

Երկնաւոր իդէալ մը մեզի համար, Մարիամ զգեցած արեւը: Այս կը նշանակէ թէ Մարիամ ոչ թէ միայն իր գոյութեան առաջին վայրկեանէն սկզբնական մեղքի ամէն արատէ ազատ էր, այլ թէ նա իր ամբողջ կեանքին մէջ ներելի մեղք մը անգամ չգործեց, և միշտ սրբարար շնորհ-

քէն, և Աստուծոյ սէրէն իբրև արեւէ մը
լուսաւորութեցաւ և վառեցաւ: Անիկա մի-
ակ բոլորովին անարատ շուշանն է, որ
մեր անիծեալ երկրէն բուսած է. միակը՝
որու վրայ ոչ մէկ մեղք նստած է: Ուստի
նա՛ է մարդկային սեռին ուրախութիւնն
ու հպարտութիւնը, նա՛ է մեր ամենազե-
ղեցիկ իղէալը: Հոգւոյ մաքրութեան,
սրբաբար շնորհին աստուածային շողին
մէջ կը կայանայ մարդուս գեղեցկու-
թիւնը: Մանկութիւն, երիտասարդութիւն
կ'աներեւութանան, ամէն բան կը փախչի
կ'երթայ: Սակայն չի թարշամիր սարի-
ներու հետ հոգեւոր այս գեղեցկութիւնը,
այլ ամէն նոր բարի գործով կը զարգա-
նայ և յաւիտեանականութեան մէջ միշտ
կը ծաղկի:

«Լուսինն իր սօքերուն տակ», ի՞նչ
կը նշանակէ այս: Լուսինը, որ օրէ օր իր
կերպարանքը կը փոխէ, նշանակն է փո-
փոխութեան, անկայունութեան և նաև
կրքի, որ հոգին հոս հոն կը քաշքշէ:
«Լուսինն իր սօքերուն տակ», կը նշա-
նակէ թէ՛ Մարիամ ի վեր է քան ամէն
անմաքուր կիրք ու ստորին ցանկութիւն:
Անոր սրտին խաղաղութիւնը նոյն

իսկ մէկ անաղնիւ բաղձաւքով չխռովե-
ցաւ: Անոր հոգին նմանեցաւ պայծառ ու
խաղաղ լեռնալիճի մը, որուն վրայ ոչ մէկ
ալիք կը յուզուի և թրււն մէջ միշտ եր-
կինքը կը ցոլանայ:

Հայելի մըն է նա մեզի համար: Այլ
ո՛րքան կը նմանինք յաբափոփոխ լուս-
նակին: Ո՛րքան ստեպ կը յուզուի և կը
փոթորկի մեր հոգւոյն լճակը: Ձենք կըր-
նար յաջողի՛ր՝ որ առանց փորձութեան
մնայ անիկա: Սակայն պէտք ենք և
կրնանք այնքանն ընել, Աստուծոյ շնորհ-
քով, որ կիրքը մեզի չյաղթէ, որ տէր
մնանք և ըլլանք ժայռեր ձովուն մէջ, և
հաստատուն ու նկարագրի մարդ:

«Գլխուն շուրջը տասնութերկու աստղէ
պսակ մը», Աստուծոյ հոգեւոր անաղնի-
նութիւնները, որոնցմով զարդարուած էր
Մարիամ, այսպէս՝ Տիրոջ աղախինին խո-
նարհութիւնը, մարտիրոսաց թաղուհւոյն
համբերութիւնը, Աստուծոյ և մարդկան
մօրը անսաման սէրը են: Այս իր առա-
քինութեանց աստղեայ պսակն է: Ա-
մենամաքուր Կոյսին դարշապարին դաւա-
րուած է դժոխական օձը: Մարիամ կը կոխէ
անոր գլուխը: Ի՛նչպիսի փառաւոր օրի-

նակ մեզի: Ի՞նչը ոտքով կը կոխուի. ~ ստո-
րինը, աղտոտը, մահացու թշնամին: Եւ ա-
ստնք են մեղքը և մեղքը աշխարհ բերողը՝
խաւարի և անմաքրութեան ոգին:

Այսպէս Մարեմայ պատկերը որպէս
դրախտային առաւօտ և արշալոյս կը նայի
աշխարհի վրայ և կը լուսաւորէ յանցան-
քի և ամօթի ամէն անդունդ: Շատերը
դէշ ճամբայէ կը հեռացնէ: Որքա՛ններ
երկրաւոր հաճոյքի յորձանքէն ու ճանի-
ձէն կ'ազատէ, որքաններ առաքինութեան
բարձր նպատակներու կ'առաջնորդէ: Իր
նայուածքը կ'ուղղէ, իր երեւոյթը կը
քաջալերէ: Ո՛րքան ուժեղ է իր պաշպա-
նութիւնն ու բարեխօսութիւնը բոլոր ա-
ստնց համար, որոնք լըջօրէն կ'ողորին,
վստահօրէն իր անունը օգնութեան կը
կանչեն և կը նային իր աստղին յոյսով:
Անթիւ փորձառութիւններ կը հաստատեն
այս իրողութիւնը:

Շատ կըթուած պատանի մը, կ'իյնայ
դժբախտաբար չար ընկերութեան մը մէջ
և մինչև անգամ կը կորսնցնէ հաւատքը:
Սակայն միայն չի մոռնար առտու և երե-
կոյ Ս. Կռսի սա աղօթքն ընելու. «Ո՛վ Տի-
րուհի իմ, ո՛վ մայր իմ, քեզի կը յանձ-

նեմ գիտ բովանդակ և ապացուցանելու
համար քեզի իմ նուիրումս, քեզի կ'ըն-
ծայեմ ոչքերս, ականջներս, բերանս և
լեզուս, մէկ խօսքով դիտ ամբողջապէս
Եւ որովհետեւ քուկդ եմ պաշտպանէ գիտ
ու պահպանէ իբրեւ քու սեպնականու-
թիւնդ»:

Անթիւ մը ուխտի կ'երթայ պատա-
նին և կը կենայ Տիրամօր պատկերի մը
առջև: Իրեն անանկ կը թուի թէ Մարեմ
մայրական անսահման սիրով և հողածու-
թեամբ իրեն կը նայի: Ակնարկը կ'անցնի
իր հոգւոյն խորքը: Ծուներ կը դնէ պատ-
կերին առջև և կը զղջայ իր դէշ ընթաց-
քին վրայ և ինքզինքը կը շտկէ:

Եղիբ, սիրելի ընթերցող, ջերմեռանդ
Մարեմայ արդւոյն Յիսուսի Ս. Սրտին ու
պատուէ՛ այդ սիրաբ' մաքուր սրտով Ս.
Հաղորդութեան մերձեցնալով և անոր այ-
ցելութեան երթալով, Ի՛նչքան ակնապա-
րար է տեսնել անմեղ սիրամառ պատանի
մը տապանակին առջև ծնրադիր:

Եղիբ ջերմեռանդ Ս. Կոյսի: Անոր
պատկերը աչքիդ առջև, սրտիդ մէջ ըլ-
լայ Մտիր անոր անուան ու անոր պա-
տուոյն նուիրում ընկերութեան մը մէջ:

Լիբէ՛ նաեւ հոգեւորական կրթութիւն-
ներն, և քննէ ու տես թէ՛ ո՛րչափ ետ կե-
ցած ես չարէն և յառաջացած ես բա-
րութեան մէջ:

ՀՐԱՇԱԿԵՐՏԸ

Նշանաւոր Միքայէլ Անճելոն անգամ մը
արձանի մը վրայ կ'աշխատէր: Բարեկամ
մը կը տեսնէ զայն. և բաւական ժամանակ
յետոյ նոյն բարեկամը վերստին Միքայէ-
լի մօտ կու գայ. Անոր այնպէս կը թուի թէ
վերջին այցէն յետոյ, մեծ արձանագործը
ամենեւին չէր աշխատած և փոփոխու-
թիւն չէր ըրած իր արձանին վրայ. Սա-
կայն արուեստագէտը կ'ըսէ. «Կը սխալիք,
այս մասը հաւասարեցուցած եմ, հոն
բան մը քերած եմ, դէմքին նրբու-
թիւն տուած եմ, այս շրթունքը աւելի
խօսուուն և մէկալ մկանն աւելի ցցուն
ըրած եմ: — Շատ լաւ կ'ըսէ այցելուն,
բայց առոնք փոքր բաներ են»:
— «Կրնայ ըլլալ, կը պատասխանէ Անճե-
լոն. սակայն մոռնալու չենք, որ պզտիկ
պզտիկ բաները կը կազմեն կատարելու-
թիւնը, և կատարելութիւնը պզտիկ բան
չէ»:

Ի՛նչպէս լաւ ու ճիշդ ըսուած է:
Ո՛րքան հազարաւոր են պատկերները, դ. օ.
Քրիստոսի պատկերները, և ի՛նչքան քիչ
առոնց մէջ գեղարուեստի հրաշակերտներ:
Ամէն մէկ պատկեր կը ներկայացնէ գրիս-
տոս: Քրիստոսի պատկերներուն իւրաքան-
չիւրը ունի զլուս, աչք, ախանջ ևն: Բայց
իրարմէ շատ տարբեր: Ու՞սկէ այս հսկայ
տարբերութիւնը: Կայ պատկեր որ կ'արժէ
միլիոններ և ուրիշ մը որ մի քանի դա-
հեկան: Տարբերութիւնը փոքրիկ փոք-
րիկ բաներու վրայ կայացած է: Նոյնն է
և ամէն մարդու մօտ: Ամէն մարդ Աս-
տուծոյ և ամէն քրիստոնեայ Քրիստոսի
պատկեր մըն է: Մեր կեանքին, մեր յա-
ւիտենականութեան նպատակն ըլլալու է
Քրիստոսի այս պատկերը մեր մէջ ինչպէս
հրաշալիք մը կերտել: Վասն զի ամբողջ յա-
ւիտենականութեան ընթացքին պէտք ենք
երկնքի մէջ իբրեւ Աստուծոյ պատկեր
զԱստուած փառաւորել: Հոս ալ սակայն
ո՛րքան այլազանութիւն և տարբերու-
թիւն: Հոս ալ ի՛նչքան քիչ հրաշալիքներ
ինչու՞. վասն զի քիչերը ուշադիր են
այսպէս ըսուած պզտիկ բաներուն, որոնք
կը կազմեն կատարելութիւնը: Նկատենք

երկու պատանիներ: Երկուքն ալ կ'աղօթեին, սակայն մէկը ցրուած և մէկալն ամփոփ: Երկուքն ալ կը դործեն, մին եռանդով և խնդութեամբ, և միւսը ձանձրոյթով ու թուլութեամբ: Երկուքն ալ կը հնազանդին իրենց մեծերուն, մէկը վասն զի հարկադրուած է՝ հպատակել, իսկ մէկալը կը հնազանդի, վասն զի ծնողքին ու առաջնորդին մէջ կը նկատէ Աստուծոյ սեղապահը: Երկուքն ալ մեղքէ կը զգուշանան, սակայն մին ծանր մեղքէն, իսկ մէկալը փոքրէն՝ ներելիէն ալ: Ինչ կ'ըլլայ Մին կը մնայ սրպէս ձիւնամարդ, որ թէև մարդու կը նմանի, սակայն միայն աղաքը կը զարմացնէ:

Մեծ նշանակութիւն ունին փոքրիկ բաները: Բնական է փոքրի մէջ հաւատարիմ ըլլալը կը պահանջէ մեռուցում և անձնազոհութիւն: Անձնազոհութիւնը, ինքն իրեն վրայ բռնանալն՝ է այն դուրն, որով կը փոխուի մեր ապականած բնութեան մարմարեայ դուղը Աստուծոյ պաշտօնին ու նմանութեան մեր կեանքին հրաշակերտին: Ինքն իր վրայ բռնանալ ու սիրելն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ բարո-

յական սյո՛ ու կորով, զոր մենք պէտք ենք կիրարկել իմացականութեան և հաւատքի համաձայն ապրելու համար և ըլլալու այն, որ պէտք ենք ըլլալ:

Եթէ այսպէս նկատենք ինքն իր վրայ բռնանալն ու իշխելը, այն ատեն անկէ պիտի չսարսափինք, ինչպէս արուեստաւորը չի վախնար իր դուրէն: Այո՛, սրբով պիտի տանինք, եթէ Աստուծո՛ւ ու մարդիկ ևս ուզեն զմեզ կերտել ու կազմել իբրև հրաշալիք մը: Թէև ինքն իրեն յաղթելը ցաւ կը պատճառէ - վասն զի դուրը կը հանդիպի կենդանիին - սակայն անասնականին, ստորինին և անկարգին վրայ կ'իշխէ և ամէն մէկ յաղթանակ՝ աղբիւր մըն է սուրբ ուրախութեան: Այո՛, որքան հոգին՝ Աստուծոյ շնորհքը մեր վրայ կ'իշխէ այնքան աւելի ազատ ու երջանիկ կ'ըլլանք: Ինչպէս է մեր արձանը:

ԱՐԵՒՈՏ ԲԱՐՁՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Շատ անգամ սա հրապուրող մտածութիւնն ու փորձութիւնն ունեցած եմ. երանի՜ թէ կարենայի ծրագրիներու համեմատ ինծի տնակ մը շինել: Կ'ուզէի

որ ան վատաւող ժողովը մը վրայ կամ
նեղ տեղ մը չըլլար: Ան պէտք էր ըլլաւ
բարձունքի մը վրայ, արեւուն կողմը, այն
պէս որ լոյսն առատօրէն ներս խտփէր:
Կը ցանկայի, որ տանս շուրջը յաւիտենա-
կան դարունը ծաղկէր:

Դուն ալ բարեկամս, չե՞ս ուզեր հա-
մանման բնակավայր մը շինել: Կրնաս
զայն բարձրացնել առանց ստակի ու ճամ-
բորդութեան: Սրտիդ մէջ պէտք ես այդ
սնակը՝ այդ փաճարը կերտել: Այո՛, սիր-
տդը ըլլալու է այն փաճարը, ուր մատաղ,
ազնուական և աստուածաստեղծ հոգի-
բնակի, երգէ, և հրճուի, ինչպէս սո-
խակը փթթուն թանթրուկներին վրայ:

Բնական է այս դրախտը միայն
մարդկային ձեռքով չի կառուցուիր:
Դործն է այն, զլիաւորաբար կենդանա-
բար շնորհքին: Հոգւոյն սրբոյ գործն է,
որ քու մէջդ կը բնակի: Սակայն դո՛ւն
ալ պէտք ես գիտնալ դարձակցիլ անոր:
Պէտք ես շինել քու տունը անկեան վէ-
մին վրայ, որ է Բրիստոս, հաւատքին՝
կենդանարա՛ր հաւատքին ազատ և լուսա-
ւոր բարձունքներու վրայ: Երկրորդ, շի-
նելու ես զայն արեւակողմը: Պէտք ես

ստէպ ու սիրով Աստուծոյ ներկայութեան
վրայ մտածել: Աստուած արեւն է ամէն
զերբնական կեանքի: Աստուածային աչքն
ամէն օր վրադ կը հանդէս: Աստուած
միշտ քեզի կը նայի, ան բոլորովին յօտ
է քեզի, այո՛, քու մէջդ է: Խորհէ ու-
րեմն ստէպ անոր վրայ, և հաւատքի աչ-
քով նայէ Աստուծոյ վրայ, և աղօթէ՛,
դործէ՛ ու վարուէ՛ այնպէս, իբրև թէ
միշտ զԱստուած մարմնաւոր աչքով տես-
նէիր:

Եթէ այսպէս ընես, կարճ ժամանա-
կէն ուրիշ մարդ պիտի ըլլաս: Ինչպէս որ
գիշերուան ժողովը կը ցրուի, երբ յան-
կարծ օրուան լոյսը մութ սենեակ մը ճա-
ռագայթէ, այսպէս ալ ներկայ եղող Աս-
տուծոյ արեղակին առջև խոյս կու տան
խաւարային հոգին, անմաքուր պատկեր-
ները և ցանկութիւնները, ու սուրբ և
երկնաւոր խորհուրդներ զքեզ կը շրջա-
պատեն հանգոյն լուսազգեստ ու զոգտրիկ
հրեշտակներու: Եւ ինչպէս մահառոտոյց
մարդագետինը դարնան արեւու ճառու-
ղայթներու տակ կ'արթննայ նոր ու ծաղ-
կատի կեանքի, այնպէս ալ քու հոգիդ
Աստուծոյ լոյսին տակ կը ծաղկի ինչպէս

բուրաստան, որուն մէջ Տէրը կը շրջի և քեզի հետ կ'ապրի, ինչպէս հայր մը իր զաւակին, բարեկամ մը իր բարեկամին հետ: Այս է ներքին կեանքը՝ Աստուծոյ առջև, Աստուծոյ հետ, Աստուծոյ մէջ և Աստուծմէ: Այս է երկինքը երկրի վրայ և նախաճաշակն յաւիտենական երջանկութեան ու երանութեան: Երանութիւնն ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ՝ Աստուծոյ յաւիտենական տեսութիւնը:

ԿԵԱՆՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵՄԻԱՍԵՐԻ

Կուգանք ու կ'երթանք, Իւրաքանչիւր ժամ կը բերէ հազարաւորներ և կը ասանի հաղարարներ: Այս երկիրը ճամբորդներու կայան է և օթեւան: Մօլոր ասող մըն է ան, «ուր կու գան զապօղ թոչունները և ուրկէ կը հեռանան: Բաւոր ճամբորդները կ'երթան դէպի յաւիտենականութիւն, ուր մենք ալ օր մը, կարճ կամ երկար ժամանակէն, կանուխ թէ ուշ պէտք է՝ որ երթանք:

Մարդկան մեծ մասը աշխարհի վերայ իր ապրած ըլլալուն ոչ մէկ նշան կը ձգէ - շատ շատ շիրիմնաքար մը:

Սակայն այսպէս ըլլալու չէր: Գոնէ գեղեցիկ, մեծ և եթէ հնար է մնայուն զործով մը պէտք էինք զԱստուած փառաւորել, վասն զի անոր համար աշխարհ եկած ենք: Մեր սէրը պէտք էր աստուածային փրկչին գեղեցիկ յիշատակարան մը կանգնել այն մօլորակին վրայ, ուր նա մեր սիրոյն համար չարչարուեցաւ և արեւն թափեց: Մենք պէտք ենք հոն կեանքի յիշատարական մը կանգնել, զոր երկինքի մէջ ալ ցնծութեամբ յիշենք: Գուցէ հարցնես «Ի՞նչ ընելու եմ»: Լսէ՛ ուրեմն՝

Կարող աշակերտի մը անդամ մը խորհուրդ տուի, մտածել թէ ի՞նչ մեծ բան կրնար ընել Աստուծոյ փառքին համար, Որոշեց սեւամորթներուն դարձին (քրիստոնէութեան) նուիրուիլ: Յնողքը թէ և հակառակեցաւ, Աստուած սակայն անոր որոշումն ընդունեցաւ: Նա աղայ մը ազատեց խեղդամահ ըլլալէ, բայց անոր տեղ ինք զոհ եղաւ ալիքներու: Իրապէս մեծ զործ էր որ ըրաւ: Վասն զի իր սէրը ցուցուց, և ա՛յն՝ իր կեանքը զոհելով ընկերին համար: Կրնաս քանիայ կամ կրօնաւոր ըլլալ օր մը, և կեանքըդ զոհելով մարդկութեան՝ կերտել

փառաւոր յիշատակարան մը:

Կամ կրնաս գիրք մը, լա՛ւ գիրք մը գրել և հազարաւորներ բարիին առաջնորդել կամ օգտակար ընկերութիւն մը հաստատել և կամ թէ զայն վերակազմել կամ նոյնին ձեռնառու ըլլալ:

Մեծ բարիք կ'ընես եթէ մուրաբեան ձամբայէն յաջողիս ընկեր մը կամ մէկն ազատել և առիթ ըլլաս որ ան՝ լաւ բանի մը, Աստուծոյ փառքին սարածման գործին լծուի:

Շատ մը լաւ գործեր կը մնան անկատար, վասն զի ոչ ոք անոնց զարկ կու տայ: Եթէ չունիս միջոցը, ոսկի, հանձար կամ ձօխութիւն ընելու մեծ բան մը գոնէ ունիս ցաւը: Մխիթարուէ: Աստուածային Փրկիչը խորհեցաւ աշխարհի վրայ ձգել ամբողջ յաւիտենակա նութեան համար յուշարար մը և կանգնեց՝ մեծ խաչը: Իր սուրբ խաչով փրկեց ամբողջ աշխարհը: Եթէ քեզի ալ մեծ խաչ մը զրկած է, ասով ուզած է զքեզ յայտնապէս իր փրկագործութեան կոչումին մասնակից ընել: Յիսուսի խաչը պէտք է ըլլայ քու փառքի յիշատակարանը՝ յուշարձանը:

Սիրելի բարեկամս, եթէ իրապէս կը սիրես Փրկիչն ու իր խաչը, այն ատեն նայէ անոր երեսին ու հարցսւր. «Սիրելի Փրկիչ իմ, ո՞ր մեծ ու զեղեցիկ բանը կ'ուզես որ ընեմ ես քեզի, եւ երբ իմանաս ընելիքդ, ծուռ դիր, նուիրէ անոր առաջադրութիւնդ և խնդրէ որ, չթողու զքեզ մեռնիլ, Տիսչեւ որ զայն իբրեւ փոխ նշան սիրոյ կատարած չըլլաս:

Ուրեմն անգամ մը ևս՝ գոնէ ամբողջ կեանքիդ մէջ ըրէ՛՛ զեղեցիկ ու բարի գործ մը, որ զքեզ երկինքն ալ ուրախացնել ղեռ կարենայ:

Մնաս բարով: Յսեաութի՛ւն հո՛ն, վե՛րը:

ՎԵՐՁ

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՎՐԻՊԱԿՆԵՐ

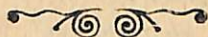
Սխալ

Ուղիղ

Էջ տող (վերէն)

- 3 3 stürme Stürme
17 3 գերմանիայի Գերմանիայի
17 24 սրբազորներ սրբազորներ
18 Խորագիրը պէ՛տք է ուղղել՝ «Ճշմարտութիւն և լուսաբանութիւն ամենածածուկ կէտին մասին»:
19 27 անոր անոնց
28 14 պառասխան պատուիրան
31 13 չափ մը կոկոններու չափ մը աղօց կոկոններու
32 11 եւ թէ կը զգաս եւ եթէ կը զգաս թէ
33 20 դժգոյն ամգոյն
41 13 գերեզմանն իրենց գերեզմանըն եւ իրենց
41 15 երիտասարդ երիտասարդ
43 6 պատճառը, զմեզ պատճառը որ զմեզ
57 2 դադրած չ'ըլլայ դադրած կ'ըլլայ
63 22 կուգեմ կ'ուգեմ

68 10 կ'ապականէ կ'ապականեալի
 72 12 վարդ զարդ
 79 25 ինքնագլաթի ինքնագլաթ
 80 13 ժը ժը'
 88 9 սրբաբար-շողին . . . սրբաբար-շողին

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0152219

ԱՆՍՐԱՏ ՅՂՈՒԹԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԵԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

- 27-րդ նորազարդ Աշխարհը 2. ֆր. 3, 5
28. Ի յիշատակ յիսնամեայ յորելենի.
Անարատ Յղութեան Մարիմայ. 1.-
29. Հոգեւորական Պատերազմ. 1, 5
30. Ենի սուլա քիթապը. 2.-
31. Ամիս ամենասուրբ սրտին Յիսուսի 2.
32. Ի պատիւ Ս. Յովսէփայ երեսուն
և մի աղօթք և օրինակք. 2.-
33. Հարիւր իննսուն պատմութիւն
մանկանց համար. 2.
34. Վարդարանի տասնունհինգ շա-
բաթները. 2.-
35. Գանի մը խորհրդածութիւն
Քրիստոսի չարչարանց վրայ. 0, 6
36. Վարք Ճեմա Գալզանի Կուսին. 3.-
37. Փոքրիկն Գուիդոն, սուրբ աղու
մը կեանքը. 0, 7
38. Վարք Ս. Թերեզա Յիսուսի. 0, 4
39. Վարք Ս. Մարգարիտա Մ.
Աւակոքի. 0, 4
40. Պատանեկութեան փոթորիկներէն 0, 5

Դ Ի Մ Ե Լ

Mechitharistes

Vienne VII (Autriche). Mechitharisteng.

Կ Ա Մ

Collège des P. P. Mechitharistes

Plovdiv (Bulgarie)